

Ref. nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	NOREA	U bent op zoek naar een partij die meer dan alleen een klassieke auditrol (in de zin van assurance) op zich neemt. Gegadigde merkt op dat er in Nederland geen verplichting bestaat voor het uitvoeren van een BIO- of AVG-audit op basis van NOREA-standaarden. Het aantal partijen dat de audit conform de NOREA-standaarden uit kan voeren is beperkt, maar het aantal partijen (met jaren ervaring in de waterschapsector) dat een kwalitatief hoogwaardig assessment met aanbevelingen uit kan voeren is veel groter. Bent u bereid om deze NOREA-eis te laten vallen?	Nee, er is geen NOREA-eis. Aanbestedende dienst stelt enkel een nationaal gestandaardiseerd normenkader als eis. Dit kan o.a. het NOREA-kader zijn, maar niet gelimiteerd tot enkel dit normenkader.
2	AWVODI 2018 art 19.3	Gegadigde kan slechts aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die rechtstreeks voortvloeit uit een aan Gegadigde toerekenbare tekortkoming, zoals ook in de markt gebruikelijk. Gegadigde stelt voor om de aanhef van artikel 19.3 als volgt aan te passen: "De Partij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van haar verplichtingen, is tegenover de andere Partij aansprakelijk voor de door de andere Partij geleden dan wel te lijden directe schade (...)." Kunt u hiermee instemmen?	Niet akkoord. Op grond van de wet zijn Partijen in beginsel onbeperkt aansprakelijk voor schade die zij veroorzaken. In de huidige versie van de AWVODI is er desalniettemin voor gekozen de aansprakelijkheid van Partijen te beperken. Daartoe is een limitering in de vorm van een staffel opgenomen. Daarbij is geen onderscheid gemaakt in soorten schade (bijvoorbeeld zogenoemde directe en indirecte of gevolgschade). De wet maakt dit onderscheid namelijk niet en bovendien vindt de Opdrachtgever het niet opportuun de aansprakelijkheid nog verder te beperken. De beperking van de aansprakelijkheid brengt immers al met zich mee dat de Opdrachtgever een deel van de door Opdrachtnemer veroorzaakte schade zelf moet dragen en/of moet bekostigen uit gemeenschapsgeld. Een verdere beperking in de AWVODI is daarom niet aan de orde.
3	Paragraaf 1.1	U gaat uit van een privacytoets op grond van de AVG. In hoeverre valt de Wet politiegegevens in relatie tot de werkzaamheden van de BOA's ook onder deze opdracht?	Verwerkingen onder de Wet politiegegevens vallen buiten de scope van de opdracht.
4	Paragraaf 1.2.1	In 2017, 2018 en 2019 hebben reeds audits plaats gevonden. Er vanuitgaande dat dit ook door (een) extern(e) bureau(s) is uitgevoerd. Was u tevreden over deze audits? Wat maakt dat u hier wel/niet tevreden over was?	Aanbestedende dienst zal geen informatie verstrekken over haar tevredenheid met betrekking tot eerder uitgevoerde audits. De ervaringen vanuit deze audits zijn wel meegenomen in het vormgeven van de gewenste dienstverlening.

5	Paragraaf 1.2.1	Graag zien wij, om een gelijk speelveld te creëren, de vraagstellingen, gebruikte normeringen en uitkomsten van de eerder uitgevoerde nulmetingen tegemoet.	Aanbestedende dienst kan de vraagstellingen, gebruikte normering en uitkomsten van eerdere uitgevoerde nulmetingen niet delen. De hierin opgenomen gegevens zijn bedrijfsvertrouwelijke informatie waarvan niet wenselijk is dat deze openbaar worden en/of de verspreiding hiervan niet door Aanbestedende dienst kan worden gecontroleerd.
6	Paragraaf 1.2.1	Is het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de bestede uren per auditonderdeel BIWA, AVG en IEC62443 door de Waterschappen zelf bij de eerder uitgevoerde audits en de resultaten hiervan als referentiemateriaal?	Aanbestedende dienst kan momenteel niet voor de deelnemende waterschappen en overige organisaties bepalen of en in hoeverre zij de reeds uitgevoerde audits/nulmetingen ter beschikking willen/mogen stellen aan gegadigden. Aanbestedende dienst acht het mogelijk dat deze ter beschikking worden gesteld aan de winnende inschrijver na de definitieve gunning. Dit zal ten alle tijden in overleg met de desbetreffende deelnemende waterschappen en overige organisaties gebeuren. De audits/nulmetingen bevatten bedrijfsvertrouwelijke gegevens en het is aan de desbetreffende deelnemende waterschap en overige organisatie om hierover te De Aanbestedende dienst heeft geen inzicht in de bestede urenregistratie van eerder uitgevoerde audits. De resultaten van de eerder uitgevoerde audits worden om dezelfde reden als bij vraag 5 niet gedeeld.
7	Paragraaf 1.2.1	U heeft het over “sectorale doelstellingen”. Welke zijn dit? Kunt u deze met ons delen?	De belangrijkste doelstelling is het behalen van het volwassenheidsniveau zoals verwoord in de gewenste situatie.
8	Paragraaf 1.2.1	U geeft aan dat het streefniveau van het volwassenheidsmodel voor zowel informatiebeveiliging als privacy voor alle waterschappen het niveau 4 is. Op welk niveau zitten de verschillende waterschappen op dit moment?	De audit eind 2021 zal dit moeten uitwijzen.
9	Paragraaf 1.2.1	Op 1 januari 2020 diende de BIO-normering geïmplementeerd te zijn door de waterschapsector. Momenteel worden de aanbevelingen uit de eerste nulmeting geïmplementeerd en wordt de transitie van BIWA naar BIO doorgevoerd bij de waterschappen. Hoe ver staat de implementatie van de BIO bij de Waterschappen momenteel, is hier al een beeld van te schetsen?	De audit eind 2021 zal dit moeten uitwijzen.
10	Paragraaf 1.2.1	U geeft aan dat in 2018 een AVG audit door een externe partij heeft plaatsgevonden, waarbij de externe partij een “eigen framework” heeft gebruikt. Om herkenbaarheid te bewerkstelligen kunnen wij ons voorstellen dat het voor de waterschappen wenselijk is dat dit framework als basis geldt voor de vervolgmetingen. Is dit framework beschikbaar? Kunt u deze met ons delen?	Nee, aanbestedende dienst zal het “eigen framework” niet delen met gegadigden. Aanbestedende dienst wil niet voortborduren op dit “eigen framework”, maar stelt bij deze opdracht als eis om een nationaal gestandaardiseerd normenkader te hanteren waarmee in de toekomst de opdracht door meerdere potentiële marktpartijen uitvoerbaar is.
11	Paragraaf 1.2.1	Voor de audit (nulmeting) voor de industriële automatisering is de BIO eveneens als framework gebruikt, aangevuld met de normen uit IEC62443. De IEC62443 wordt gebruikt om best practices en aanbevelingen kracht bij te zetten aanvullend op de BIO. Kunt u meer informatie geven over de industriële automatisering om zo een beter beeld te krijgen van de scope van deze specifieke processen/ automatisering?	Het betreft vooral de “SCADA omgevingen” voor de aansturing van zuiveringen maar ook voor de kwantiteitsobjecten (gemalen en sluizen).
12	Paragraaf 1.2.1	Is er veel verschil in de toepassingen cq applicaties van Industriële automatisering/Procesautomatisering bij de verschillende waterschappen? Of zijn er een paar belangrijke toepassingen/applicaties al te benoemen?	Het betreft vooral de “SCADA omgevingen” voor de aansturing van zuiveringen maar ook voor de kwantiteitsobjecten (gemalen en sluizen).
13	Paragraaf 1.2.1	Bij een toetsing op werking moet de onderzoeksperiode worden gedefinieerd. U lijkt die niet te hebben bepaald. Welke periode stelt u voor?	De werking wordt getoetst bij de audit eind 2023. Wij stellen ons zo voor dat er getoetst wordt op een peildatum liggend in die periode. De verdere uitwerking waar u op doelt komt later.
14	Paragraaf 1.2.1	Bij een toetsing op werking is het niet ongebruikelijk om met interimrapportages per organisatie te werken bijvoorbeeld per kwartaal. Daarover wordt niet gesproken in het bestek. Is dit wel een wens van u?	Nee. Het betreft een eenmalige meting.
15	Paragraaf 4.2	In paragraaf 4.2 geeft u onder selectiecriteria aan: “Een belangrijk aspect van de opdracht is de toetsing van de procesvolwassenheid volgens het Capability Maturity Model (CMM).” Is onze aanname correct dat wij er op grond van aanbestedingswetgeving vanuit mogen gaan dat het hier gaat om het CMM of een gelijkwaardig model?	Dat is correct. Zolang gegadigde de ervaring en gelijkwaardigheid met het CMM-model kan aantonen.
16	Bijlagen	Bij Bijlage 6 en 7 referentieformat geschiktheidseisen en selectiecriteria is de kop in het document niet juist, hier staat Bijlage 5 referentieformat geschiktheidseisen, dat is niet juist voor beide documenten. Kunt u nieuwe documenten aanleveren?	Bedankt voor uw oplettendheid. Per abuis zijn de verkeerde versies van de documenten geüpload. De juiste bijlagen 6 en 7 zijn alsnog separaat toegevoegd aan de aanbestedingsdocumenten.

17	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.1, pp. 11	U vraagt om een audit. U gebruikt op pagina 11 tevens de term assurance. Als wij uw algehele vraagstelling goed interpreteren bent u binnen deze tender op zoek naar een voortgangsmeting op volwassenheid en maatregelen met passend advies, en niet een audit dat leidt tot een Assurance rapport onder één van de Assurance standaarden (bijvoorbeeld 3000)? Zijn wij juist in deze interpretatie?	Ja, uw interpretatie is correct.
18	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.2, pp. 13	U benoemt dat de IEC62443 wordt gebruikt als aanvulling op de BIO. Kan u aangeven welke delen van de IEC62443 de aanvulling betreffen? Of is dit onderdeel van de opdracht aan Opdrachtnemer om samen met u te bepalen?	Nee, de BIO is gebaseerd op met name vertrouwelijkheid en in de IEC worden ook hoge eisen aan de beschikbaarheid en integriteit gesteld. Dit is aan Opdrachtnemer om ten tijde van de uitvoering van de audits te bepalen.
19	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.1, pp. 12	U benoemt de term "combinatieaudit". Zijn wij juist dat dit bijvoorbeeld de combinatie BIO/AVG betreft, aangezien deze beide in dezelfde periodes worden uitgevoerd?	Ja, dat heeft u juist. Uit de marktconsultatie is gebleken dat de combinatie voordelen biedt, omdat daarmee dubbel werk tussen beide audits wordt voorkomen.
20	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.2, pp. 13	U benoemt de ISO 27701 en de CIP Privacy Baseline 3.2. Het is van de ISO 27701 reeds bekend dat deze niet is en wordt erkend als een adequaat toetsingskader voor het toetsen aan de AVG. Indien gedurende de looptijd van de opdracht een nieuw framework gepubliceerd wordt wat hier wel voor in aanmerking komt, staat u er voor open om dan het betreffende framework te hanteren?	Indien er zich een passend nieuw framework aandient, dan staat Opdrachtgever daarvoor open om dit te bespreken.
21	Selectieleidraad, paragraaf 2.1, pp. 16	U benoemt dat de gunningsfase met maximaal 5 partijen wordt aangegaan. Krijgt Opdrachtnemer bij de start van de Gunningfase ook inzicht welke andere partijen voor de Gunningfase zijn geselecteerd?	Ja, in de communicatie met betrekking tot de selectiebeslissing zal kenbaar worden gemaakt welke andere gegadigden zijn uitgenodigd op basis van de ranking.
22	Selectieleidraad, paragraaf 4.1, pp. 36	U benoemt het Selectiecriterium "Complexiteit en diversiteit binnen een enkele opdracht". Zijn wij juist in onze interpretatie dat u met "deelnemende organisaties" de 24 deelnemers aan de aanbesteding bedoelt? Zo ja, kunt u dan toelichten hoe u met dit selectiecriterium een gelijk speelveld creëert voor alle Opdrachtnemers die in staat zijn om AVG, BIO en IEC62443-audits uit te voeren, aangezien dit selectiecriterium (zeker gezien meer dan de helft van het totale aantal punten via dit selectiecriterium verdiend kunnen worden) de organisaties lijkt te bevoordelen die reeds een (uitgebreid) track record in de Waterschapssector hebben.	Nee, uw interpretatie is onjuist. Met deelnemende organisaties wordt bedoeld, gezamenlijke opdrachtgevers binnen één audittraject uitgevoerd door gegadigde. Bijvoorbeeld: u heeft een audit BIO uitgevoerd voor meerdere gemeenten welke voortkwam uit één gezamenlijk in de markt uitgezette opdracht.
23	Selectieleidraad, paragraaf 4.1, pp. 36	U benoemt het Selectiecriterium "Complexiteit en diversiteit binnen een enkele opdracht". Wordt ervaring in andere sectoren (publiek en commercieel) ook als relevant voor deze opdracht gezien?	Ervaring opgedaan bij gelijksoortige organisaties en/of in de publieke sector wordt als relevant gezien.
24	Selectieleidraad, paragraaf 4.1, pp. 36	U benoemt het Selectiecriterium "Complexiteit en diversiteit binnen een enkele opdracht". De toelichting bij de puntentelling is moeilijk te interpreteren. Zijn wij juist in onze interpretatie dat dit criterium gaat over het aantal Deelnemende organisaties dat in één opdracht is onderzocht?	Ja, uw interpretatie is juist.
25	Selectieleidraad, paragraaf 4.1, pp. 36	U benoemt het Selectiecriterium "Complexiteit en diversiteit binnen een enkele opdracht". Wij proberen de Toelichting te interpreteren. Zijn wij juist in onze interpretatie dat "bij meerdere deelnemende opdrachtgevers" overbodige tekst is die verwijderd kan worden?	Ja, dat is correct. Zie tevens de wijziging in de 'Selectieleidraad HWH EA NO Audits Bio & AVG nav NvI'.
26	Selectieleidraad, paragraaf 4.2, pp. 38	U benoemt "Om de objectiviteit geanonimiseerd dient te zijn". Wij nemen aan dat u hier bedoelt, geanonimiseerd in termen van Opdrachtnemer, niet de referent.	Ja, dat is correct.

27	Selectieleidraad, paragraaf 4.2, pp. 38	U benoemt "Gegadigde dient separate bijlage Bijlage 7 Referentieformat selectiecriteria". Dient de extra beschrijving van 1 A4 onderdeel te zijn (i.c. een extra pagina in) van Bijlage 7, of een separaat document?	U dient de extra beschrijving als separaat (geanoniseerd) document toe te voegen bij de Bijlage 7 Referentieformat selectiecriteria nav Nvl. Vermeld in de titel van het separate document duidelijk op welk selectie criterium deze betrekking heeft.
28	Selectieleidraad, paragraaf 4.2, pp. 38	U benoemt "Gegadigde dient separate bijlage Bijlage 7 Referentieformat selectiecriteria". Indien er meerdere referenties worden overlegd, betreft het hier dan 1 A4 per referent of dienen alle referenties gezamenlijk in 1 A4 beschreven te worden?	Het betreft hier 1 A4 per referent. Bijvoorbeeld: U heeft voor selectie criterium 1 één opdracht uitgevoerd bij 4 - 6 deelnemende organisaties. Voor de beschrijving van de opdracht voegt u 1 A4 toe. Voor selectie criterium 2 kunt u meerdere referenten aanleveren om de ervaring met ISO-audits aan te tonen. Wanneer u dit doet met 2 of meer referenties dan voegt u op dat moment per referent 1 A4 toe.
29	Selectieleidraad, paragraaf 4.1, pp. 36	Selectie criterium 2 betreft ervaring met ISO audits rondom privacy en informatiebeveiliging. Doelt u hiermee op uitgevoerde certificeringsaudits onder accreditatie van de Raad van Accreditatie?	Ja.
30	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.2, pp. 13	Verwacht u dat als onderdeel van de onderzoeken, naast de inhoudelijke normen, ook gekeken wordt naar de opzet van het management systeem binnen de afzonderlijke organisaties?	Gegadigde dient bij het eerste onderzoek de opzet en het bestaan van de BIO en AVG te toetsen. Gegadigde dient bij het tweede onderzoek tevens de werking van de BIO en AVG (waaronder o.a. de PDCA-cyclus en ISMS) te toetsen. Het gaat bij het tweede onderzoek niet om de operationele werking van de beheersingsmaatregelen.
31	Selectieleidraad, paragraaf 3.4.3, pp. 33	Voor kerncompetentie 2 wordt gevraagd naar referentieopdrachten op basis waarvan deze competentie aangetoond wordt. De huidige bijlage 6 is in onze beleving niet helemaal in het juiste format om deze kerncompetentie aan te tonen. Staat u ook toe dat ter onderbouwing van deze competentie wij inzicht geven in aantal personen met relevante opleidingen/certificaten binnen onze organisatie?	Ja, aanbestedende dienst staat een door gegadigde zelfstandig opgesteld document toe waarin tenminste de onderstaande gegevens zijn opgenomen: 1. Geanonimiseerde naam medewerker (nummer); 2. Functie medewerker; 3. Relevante opleiding / certificaten; 4. Relevante aantal jaren ervaring.
32	Selectieleidraad, paragraaf 3.4.3, pp. 33	Voor kerncompetentie 2 wordt gerefereerd aan een aantal specifieke (audit) opleidingen. Wij adviseren om naast WO opleidingen op het gebied van IT-audit, ook inhoudelijke specialisaties te eisen zoals CIPP/e, CISSP, CISM, ISO lead auditor en IEC62443. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Nee, dit is niet akkoord.
33	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.1, pp. 12	Als onderdeel van de scope vraagt u dat wij in 2023 ook de werking meenemen. Kunt u aangeven over welke periode u de werking wilt afdekken en welke standaarden u wilt hanteren voor bepaling populatie en steekproefgrootte en trekken van de daadwerkelijke steekproef?	De werking wordt getoetst bij de audit eind 2023. Wij stellen ons zo voor dat er getoetst wordt op een peildatum liggend in die periode. De verdere uitwerking waar u op doelt komt later.
34	Bijlagen 6 en 7	Bijlagen 6 en 7 hebben beide als titel: "Bijlage 5 Referentieformat geschiktheidseisen." De inhoud wijkt wel deels af om invulling te geven aan kerncompetenties/selectiecriteria. Kunt u voor de zekerheid de aangepaste formulieren sturen waarin de bijlagen de juiste titel hebben?	Bedankt voor uw oplettendheid. Per abuis zijn de verkeerde versies van de documenten geüpload. De juiste bijlagen 6 en 7 zijn alsnog separaat toegevoegd aan de aanbestedingsdocumenten.

35	AWVODI-2018	Ontbrekende bepalingen. Kunt u akkoord gaan met het aanvullend opnemen van de volgende bepalingen in de te sluiten overeenkomst? Deze bepalingen zijn gebruikelijk in onze branche. Het is van belang dat deze bepalingen overeengekomen worden omdat het de opdrachtnemer in staat stelt het werk tijdig en naar behoren uit te voeren, waarbij de gedrags- en beroepsregels worden gerespecteerd. Vrijwaring. Opdrachtgever vrijwaart Opdrachtnemer te allen tijde tegen alle vorderingen van derden die voortvloeien uit of samenhangen met door ons verrichte werkzaamheden in relatie met de overeenkomst en/of de prestatie, behoudens indien en voor zover sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van Opdrachtnemer. Ter beschikking gestelde gegevens en bescheiden. Opdrachtgever zal alle gegevens en bescheiden, die opdrachtnemer nodig heeft voor het correct en tijdig uitvoeren van de verleende opdracht, tijdig en in de door opdrachtnemer gewenste vorm en wijze aan opdrachtnemer ter beschikking te stellen. Opdrachtgever staat in voor de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de aan opdrachtnemer ter beschikking gestelde gegevens en bescheiden, ook indien deze via of van derden afkomstig zijn. Beroepsregels. De opdracht wordt door opdrachtnemer uitgevoerd met inachtneming van geldende wet- en regelgeving, de van toepassing zijnde beroepsregels daaronder begrepen. Opdrachtnemer is nimmer gehouden tot enig handelen of nalaten dat met de hiervoor bedoelde wet- en regelgeving strijdig of onverenigbaar is.	Uw voorstel m.b.t. vrijwaring is niet akkoord. In artikel 19.5 van de AWVODI is bepaald dat Opdrachtnemer, Opdrachtgever vrijwaart tegen eventuele aanspraken van derden ter zake van schade door deze derden geleden ten gevolge van de gebrekkige uitvoering door Opdrachtnemer van de overeenkomst. Dit achten wij alleszins een redelijke bepaling nu het gaat om vrijwaring vanwege gebrekkige uitvoering. Bovendien is ook hier weer de aansprakelijkheid beperkt tot de staffels zoals opgenomen in het derde lid van dit artikel. Uw voorstel m.b.t. de ter beschikking gestelde gegevens en bescheiden is niet akkoord. De Opdrachtgever zorgt er voor dat de Opdrachtnemer tijdig beschikt over alle informatie waarover de Opdrachtgever beschikt, voorzover het ter beschikking stellen daarvan noodzakelijk is om de Opdrachtnemer in staat te stellen de Overeenkomst te realiseren. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de inhoud van alle informatie die door hem aan de Opdrachtnemer ter beschikking is gesteld. De Opdrachtnemer is verplicht de Opdrachtgever onverwijld schriftelijk te waarschuwen indien informatie die de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij het verrichten van zijn Diensten daarop zou voortbouwen. Uw voorstel m.b.t. de beroepsregels is akkoord.
36	AWVODI-2018, artikel 13.3	Veiligheidsonderzoek. In het kader van de bescherming van de privacy van onze medewerkers achten wij het bezwaarlijk indien door Opdrachtgever een veiligheidsonderzoek zal worden uitgevoerd. In dat kader willen wij het volgende voorstellen. Wij zullen indien aan de orde, als Opdrachtnemer richting Opdrachtgever volledig instaan voor de kwaliteit en integriteit van de door ons ten behoeve van de opdracht bij Opdrachtgever in te zetten medewerkers. Desgewenst zijn wij bereid om voorafgaand aan de opdracht een aanvullende screening uit te laten voeren (via DSI) met betrekking tot die medewerkers die wij ten behoeve van deze opdracht bij u zullen inzetten en zijn wij tevens bereid de uitkomst daarvan aan u te bevestigen. Kunt u aangeven of u kunt instemmen met bovenbeschreven procedure in het kader van de eventuele uitvoering van een veiligheidsonderzoek naar onze medewerkers en het buiten toepassing verklaren van artikel 13.3 AWVODI-2018?	Niet akkoord. Opdrachtgever zal bij het verrichten van dit onderzoek uiteraard niet in strijd handelen met wet- en regelgeving en privacyregelgeving in het bijzonder.
37	AWVODI-2018, artikel 17.4-17.6	Inzage arbeidsvoorwaarden. Artikel 17.4 van de AWVODI-2018 bepaalt dat Opdrachtnemer aan Opdrachtgever op diens verzoek toegang verschaft tot de arbeidsvoorwaardelijke afspraken. Deze bepaling is voor ons bezwaarlijk, aangezien onze arbeidsvoorwaardelijke afspraken mede bedrijfsgevoelige informatie bevatten. Gezien artikel 17.3 AWVODI-2018 is toegang door Opdrachtgever ook niet nodig, aangezien de Belastingdienst deze afspraken kan inzien, indien zij dit op grond van een wettelijke grondslag nodig acht. Kunt u derhalve akkoord gaan met het buiten toepassing verklaren van artikel 17.4 tot en met 17.6 AWVODI-2018 in de te sluiten overeenkomst?	Niet akkoord. Indien nodig kan een geheimhoudingafspraken worden gemaakt ter bescherming van uw bedrijfsgevoelige informatie.

38	AWVODI-2018, artikel 19.3	Aansprakelijkheid. In onze beroepsgroep is het gebruikelijk de aansprakelijkheid te beperken waarbij de maximum aansprakelijkheid in redelijke verhouding staat tot het met de opdracht gemoeide honorarium. Wij wijzen in dit kader naar Voorschrift 3.9 D van de Gids Proportionaliteit die in april 2016 door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie is uitgebracht. Dit Voorschrift 3.9 D bepaalt dat de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer gelimiteerd dient te zijn, waarbij de aansprakelijkheidsbeperking die in de betreffende branche gebruikelijk is in acht dient te worden genomen. In dat kader verwijzen wij, bij wijze van voorbeeld, naar het Model Algemene Voorwaarden van de NBA dat bedoeld is voor de grote accountantskantoren, welk Model voorziet in de gebruikelijke aansprakelijkheidsbeperking van 3 maal het jaarhonorarium bij controle opdrachten (zie: https://www.nba.nl/globalassets/tools-en-voorbeelden/model-algemene-voorwaarden/6-model-av-variant-2-nl.doc). De beperking van de aansprakelijkheid als opgenomen in artikel 19.3 van de AWWODI sluit hier niet bij aan, omdat sprake is van een beperking van de aansprakelijkheid op basis van een op voorhand vastgestelde staffel, als gevolg waarvan de maximale aansprakelijkheid afhankelijk van de opdrachtwaarde, velen malen hoger is dan de aansprakelijkheidsbeperking die in onze branche gebruikelijk is. Wij stellen met in acht neming van het voorgaande voor om onderstaande, marktconforme, bepaling in de overeenkomst op te nemen. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Zie beantwoording vraag 2.
39	AWVODI-2018, artikel 22	“Artikel 19.3 AWRVODI wordt vervangen door de volgende bepaling. Opdrachtnemer zal zijn werkzaamheden naar beste kunnen verrichten en daarbij de zorgvuldigheid in acht nemen die van hem mag worden verwacht. Indien een fout wordt gemaakt doordat opdrachtgever aan opdrachtnemer onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt, is opdrachtnemer voor de daardoor ontstane schade niet aansprakelijk. De totale aansprakelijkheid van opdrachtnemer jegens opdrachtgever voor eventuele fouten die bij zorgvuldig handelen door opdrachtnemer zouden zijn vermeden, is beperkt tot maximaal driemaal het bedrag van het honorarium dat opdrachtgever heeft betaald en/of nog verschuldigd is voor de onder de opdracht verrichte specifieke werkzaamheden waaruit de fout voortvloeit. Indien de opdracht een langere doorlooptijd heeft dan twaalf maanden, dan is de totale aansprakelijkheid in het kader van de opdracht beperkt tot maximaal driemaal het bedrag van het honorarium dat opdrachtgever aan opdrachtnemer heeft betaald en/of nog verschuldigd is over de eerste twaalf maanden voor de onder de opdracht verrichte specifieke werkzaamheden waaruit de fout voortvloeit. Samenhangende fouten worden daarbij aangemerkt als één fout. De beperking van aansprakelijkheid van opdrachtnemer geldt niet indien er aan zijn zijde sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid en/of indien enige dwingende (inter)nationale wet of (beroeps) regelgeving een dergelijke beperking niet toestaat. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor gevolg-, indirecte, bedrijfs- of strafschaade en/of Intellectuele eigendomsrechten. Artikel 22 van de AWWODI is vanwege de specifieke aard van de onderhavige dienstverlening niet uitvoerbaar. Dit artikel brengt mee dat de opdrachtgever het (intellectuele) eigendomsrecht verkrijgt op de resultaten van de opdracht en dat opdrachtnemer terzake afstand doet van zijn persoonlijkheidsrechten (daaronder valt het recht om op te treden tegen eventuele bewerking/aanpassing van het product). Wij kunnen het intellectuele eigendomsrecht niet overdragen. Indien het intellectuele eigendomsrecht van de door de accountant of adviseur ontwikkelde producten aan de opdrachtgever overgedragen zou worden, brengt dat mee dat de opdrachtgever het recht heeft de onafhankelijke adviesrapporten van opdrachtnemer te bewerken/aan te passen en te exploiteren. Een onafhankelijk adviesrapport is daarmee niets waard omdat deze dan zou kunnen worden veranderd. Gezien het karakter van een onafhankelijk adviesrapport, kan het niet zo kan zijn dat de opdrachtgever gerechtigd is om deze aan te passen en (voorts) vrijelijk te verspreiden. Nota bene; wij dragen vanuit onze discipline de vaktechnische verantwoordelijkheid voor onze verklaringen en overige rapportages. Wij kunnen deze verantwoordelijkheid uiteraard niet dragen als wij de rechten op onze verklaringen overdragen. Een gebruiksrecht van de opdrachtgever op onze rapportage zou op dit punt voldoende moeten zijn, onder verwijzing naar de laatste 2 zinnen van de Gids Proportionaliteit die in juni 2020 door het Ministerie van Economische Zake en Klimaat (herzien) is uitgebracht. Derhalve vragen wij u de volgende bepaling op te nemen in de overeenkomst, ter afwijking van artikel 22 AWWODI-2018. “(Intellectuele) eigendomsrechten die reeds voor de datum van deze overeenkomst aan de Opdrachtgever of de Opdrachtnemer in eigendom toebehoorden (of aan één van hen in licentie zijn gegeven) blijven aan de oorspronkelijke bezitter (c.q. aan de licentiegever) toebehoren. De Opdrachtnemer behoudt zich alle rechten van (intellectuele) eigendom voor met betrekking tot de producten van de geest welke hij gebruikt of heeft gebruikt en/of ontwikkelt en/of heeft ontwikkeld in het kader van de uitvoering van de opdracht, en ten aanzien waarvan hij de auteursrechten of andere rechten van (intellectuele) eigendom heeft of geldend kan maken. Opdrachtgever heeft het recht de resultaten van de opdracht te gebruiken voor zijn eigen intern gebruik, voor zover passend binnen het doel van de opdracht.”	Akkoord met uitzondering van de laatste zin van uw voorstel inzake gebruiksrecht. In plaats hiervan geldt: Opdrachtnemer verleent ten aanzien van de resultaten van de verrichte Diensten, aan Opdrachtgever een niet-exclusief en niet opzegbaar gebruiksrecht van onbepaalde duur. Dit gebruiksrecht omvat al het gebruik dat Opdrachtgever nodig acht voor de uitoefening van haar taak en/of bedrijfsvoering. Het gebruiksrecht wordt op grond van de Overeenkomst door Opdrachtnemer op het moment van het ontstaan daarvan aan Opdrachtgever om niet overgedragen, welke overdracht door Opdrachtgever reeds nu voor alsdan wordt aanvaard.
40	AWVODI-2018, artikel 24.2	Verzekeringscondities. De 2e en 3e zin van artikel 24.2 AWWODI-2018 bepalen dat toestemming van de Opdrachtgever nodig is om de verzekeringscondities die Opdrachtnemer met zijn verzekeraar is overeengekomen, te wijzigen/beëindigen. Wij zijn doorlopend verzekerd, maar de precieze verzekeringsvoorwaarden worden jaarlijks opnieuw afgestemd met onze verzekeraar. De voorwaarden en dekking wijzigen daarbij niet substantieel, maar bepaalde condities kunnen wel licht wijzigen. Het kan niet zo zijn dat wij onze cliënten toestemming moeten gaan vragen om deze nieuwe verzekeringsvoorwaarden aan te gaan. Dit laat uiteraard onverlet dat wij zullen blijven voldoen aan de overige verplichtingen in artikel 24 AWWODI-2018.	Akkoord, zolang u blijft voldoen aan de verplichtingen in artikel 24.2 van de AWWODI-2018 behoeft u geen toestemming te vragen voor wijzigingen/beëindiging.

41	Selectieleidraad, paragraaf 3.4.3, pp. 33	Voor kerncompetentie 2 wordt gevraagd naar minimaal 4 medewerkers met de noodzakelijk opleidings- en beroepsdiploma's en aantoonbare mate van bekwaamheid. Zou, gezien de scope, omvang en voorgestelde planning van de combinatieaudits dit minimum aantal medewerkers niet hoger moeten liggen?	Nee, aanbestedende dienst heeft de verwachting dat de opdracht met minimaal 4 medewerkers uitvoerbaar moet zijn. Daarnaast wil aanbestedende dienst ook kleinere ondernemers, die voldoen aan de uitsluitingsgronden, geschiktheidseisen en selectiecriteria, de kans bieden een dergelijke opdracht te kunnen uitvoeren.
42	Selectieleidraad, paragraaf 3.4.3, pp. 33	Kunt u aangeven of, om Kerncompetentie 3 aan te tonen, wij het gevraagde referentieformat twee maal dienen in te vullen?	Ja, dat is correct.
43	Bijlage 1 - Uitwerking volwassenheidsniveaus 2-4 informatieveiligheid en privacy	Ons is niet direct duidelijk op welke wijze uw volwassenheidsmodel gekoppeld is met de BIO en de CIP Privacy Baseline 3.2. Staat u ervoor open dat wij samen met u, als onderdeel van de opdracht, de koppeling tussen de BIO en de CIP Privacy Baseline 3.2 enerzijds en uw volwassenheidsmodel anderzijds meer verduidelijken?	Ja.
44	Selectieleidraad, paragraaf 3.4.3, pp. 33	Voor kerncompetentie 1 wordt gevraagd naar aantoonbare ervaring met het uitvoeren van audits voor decentrale overheden. Staat u ook toe dat wij deze ervaring aantonen middels referenties van centrale overheden en organisaties uit de private sector?	Aanbestedende dienst staat tevens referenties toe van centrale overheden. Referenties vanuit de private sector worden niet toegestaan.
45	Selectieleidraad, paragraaf 1.2.1, pp. 10	U benoemt de transitie van BIWA naar BIO. Uw beschrijving maakt de indruk dat deze transitie nog niet is afgerond. Wanneer is deze transitie naar verwachting afgerond?	Dat zal de audit moeten uitwijzen.
46	§ 4.2	Begrijpen wij goed dat er inzake selectiecriteria 1 maximaal één referentieopdracht, uitgevoerd bij 1 t/m 9 (gedeelde)opdrachtgevers, inzake selectiecriteria 2 enkel cv's en inzake selectiecriteria 3 drie referentieverklaring, ingediend moeten worden	Nee, dat is niet correct. Voor selectiecriteria 1 overlegt u één referentieopdracht waarin u voor 1 t/m 9 deelnemende organisaties een opdracht conform de gestelde eisen uit de selectiecriteria 1 heeft uitgevoerd. Voor selectiecriteria 2 overlegt u één tot drie referentieopdrachten waarin u aantoonst >1, >2 of >3 jaar ervaring te hebben met de uitvoering van ISO-audits op het gebied van informatiebeveiliging. Voor selectiecriteria 3 overlegt u één tot maximaal drie referentieopdrachten waarmee u uw ervaring aantoont voor reeds uitgevoerde toetsingen van procesvolwassenheid. Ja, dat is correct.
47	§ 4.1	Als wij kijken naar selectiecriteria 1.1 t/m 1.3 op pagina 36 van de selectieleidraad dan begrijpen wij daaruit dat het de bedoeling is dat wij één referentieformulier dienen in te dienen met daarop één referentieopdracht die is uitgevoerd bij 1 tot 9 (gedeelde cq. gezamenlijk optredende) opdrachtgever(s). Kunt u dit bevestigen?	Ja, dat is correct.
48	§ 4.1	Wij lezen "Maximaal eindtotaal per referentie 100 punten". Moet dit niet zijn 'maximaal eindtotaal selectiecriteria 100 punten'?	Ja, dat is correct.
49	§ 4.1	"Toelichting: gegadigde die meer dan drie (3) jaar aantoonbare ervaring heeft met de uitvoering van ISO-audits op het gebied van zowel Privacy als Informatiebeveiliging verdient per jaar ervaring 3x9 punten = 27 punten." In de tabel boven deze tekst specificeert u Informatiebeveiliging met de BIO en Privacy met de AVG. De BIO is sinds 1-1-2020 in werking getreden en de AVG is per 25 mei 2018 van toepassing. Daarnaast vraagt u ervaring met de uitvoering van ISO-audits op het gebied van privacy, echter is de ISO normering 27701 (gericht op privacy) pas in oktober 2019 gepubliceerd, de Nederlandse versie is pas in 2020 gepubliceerd. Daarom is het niet mogelijk het maximaal aantal punten behalen op deze onderdelen, de relevante wet- en regelgeving met bijbehorende normenkaders zijn immers nog niet zo oud. Ons inziens zoekt u auditoren die ruime ervaring hebben met audits op informatiebeveiliging en privacy (waarin de toegepaste normenkaders op deze onderwerpen kunnen variëren), echter de reeds gestelde eisen (het aantal ervaringsjaren in combinatie met ISO/BIO/AVG zoals hierboven gesteld) is niet mogelijk. Kunt u dit laatste bevestigen en eventueel nader duiden hoe u dit heeft bedoeld?	Aanbestedende dienst beoogt met het oog op de complexiteit van de voorliggende opdracht marktpartijen te selecteren welke zoveel mogelijk ervaring hebben opgedaan met audits op het gebied van BIO, AVG en IEC62443. Naar aanleiding van uw vragen met betrekking tot de opgevraagde ervaringen in selectiemethodiek bij selectiecriteria 2 heeft Aanbestedende dienst doen besluiten om de gevraagde ervaring bij selectiecriteria 2 'ervaring met de uitvoering van ISO-audits', te wijzigen en de gevraagde ervaring op het gebied van privacy (AVG) te laten vervallen. Voor de wijzigingen wil ik u verwijzen naar de gewijzigde selectieleidraad nav de NvI.
50	§ 4.1	Bij wet is de BIO normatiek van toepassing voor overheidsorganisaties en hierdoor ook voor waterschappen. De IEC62443 is een verduidelijking van delen van de ISO27001 (en daarmee BIO). Ons inziens kan een goede auditor met BIO ervaring tevens de IEC normatiek toepassen en toetsen, dit zijn immers heldere richtlijnen en verandert de wijze van auditen niet. Daarom zijn wij van mening dat de puntentelling op dit onderdeel te zwaar is aangezet. Kunt u ermee instemmen de verhouding van te behalen punten aan te passen tussen BIO en IEC ervaring?	Nee, de compliance aan de AVG (artikel 32) is in belangrijke mate afhankelijk van de compliance aan de BIO. In deze weegt daarom voor Aanbestedende dienst de BIO in combinatie met IEC62443 zwaarder dan de AVG.
51	§ 4.2	"Toelichting: gegadigde die zowel Privacy en Informatiebeveiliging audits heeft uitgevoerd binnen één enkele opdracht bij meerdere deelnemende opdrachtgevers verspreid over 7 t/m 9 deelnemende opdrachtgevers en aanvullend binnen deze opdrachten ook de IEC62443 normering heeft meegenomen verdient per referentie 3x18 punten = 54 punten." In de tabel boven deze tekst specificeert u Informatiebeveiliging met de BIO. Kijkende naar de markt waarop de BIO van toepassing is (Overheid) en dat afzettende tegen de IEC normatiek (veelal industrie, het is immers een norm voor industriële automatisering) lijkt het ons niet mogelijk het maximaal aantal punten te behalen. Binnen de Overheidsorganisaties hebben (bijna) alleen waterschappen zo intensief te maken met industriële automatisering. De overige organisaties zijn op één hand te tellen waardoor het niet mogelijk is het maximaal aantal punten te behalen voor deelnemende opdrachtgevers. Dit samenvattend lijkt het alsof u reeds een partij voor ogen heeft die dit jaar (2020) een soortgelijke opdracht heeft uitgevoerd bij de waterschappen, wat kan resulteren in oneerlijke concurrentie. Anderzijds kan het ook zo zijn dat u er reeds vanuit bent gegaan dat het maximale puntenaantal niet behaald kan worden. Kunt u dit nader duiden?	Voorop gesteld wil aanbestedende dienst aangeven geen enkele partij voor ogen te hebben en/of daar middels de selectiecriteria op wil voorselecteren. Aanbestedende dienst heeft dit selectiecriteria opgesteld naar de inhoud van de opdracht en de daarin belangrijke aspecten. Aanbestedende dienst heeft zich gerealiseerd dat het maximaal aantal punten niet behaald kan worden. Aanbestedende dienst wenst marktpartijen te selecteren met zo veel mogelijk ervaring op alle drie de aspecten.

52	anonimiteit § 4.3.3	Wij begrijpen dat beantwoording van de selectiecriteria anoniem dient te gebeuren. Kijkend naar pagina 37 dan lezen wij dat er gevraagd wordt om per selectie criterium met één, of meerdere referenties samen aan te tonen dat er wordt voldaan aan de selectiecriteria. Het is ons niet geheel duidelijk op welke manier wij het referentieformat moeten invullen, zodanig dat deze anoniem is. Op het referentieformulier wordt immers gevraagd naar de gegevens van inschrijver en de referent. Kunt u hieromtrent opheldering verschaffen?	Het referentieformat selectiecriteria dient u met de gevraagde gegevens in te vullen. Dit referentieformat is enkel bedoeld voor de inkoper en zal niet met het selectiecommissie worden gedeeld. U dient de extra beschrijving als separaat (geanonimiseerd) document toe te voegen bij Bijlage 7 Referentieformat selectiecriteria nav Nvl. Vermeld in de titel van het separate document duidelijk op welk selectie criterium deze betrekking heeft. De inkoper van aanbestedende dienst zal ervoor zorgdragen dat de selectiecommissie enkel beschikt over de geanonimiseerde documenten die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de selectiecriteria.
53	Bijlage 6	Wij begrijpen dat beantwoording van de selectiecriteria anoniem dient te gebeuren. Kunt u bevestigen dat dit niet geldt voor Bijlage 6 referentieformat geschiktheidseisen.	Dat kan ik hierbij bevestigen. Enkel de inkoper van aanbestedende dienst zal de geschiktheidseisen beoordelen aan de hand van Bijlage 6 referentieformat geschiktheidseisen nav Nvl.
54	selectie criterium 2	Begrijpen wij goed dat selectie criterium 2 wordt aangetoond door middel van referentie verklaringen én een geanonimiseerd overzicht van de betrokken medewerkers?	Ja, dat is correct.
55	kwaliteitsmanagementsysteem	Onze kwaliteit wordt geborgd door diverse doorlopende kwaliteitscontroles vanuit onder meer AFM en de NBA alsmede door ons interne, ISO-gelijkwaardige kwaliteitsmanagementsysteem. Omdat ons kwaliteitshandboek op diverse punten bedrijfsgevoelige informatie bevat, delen wij dit niet met derden. In aanbestedingstrajecten volstaan wij volstaan met het delen van een samenvatting en geven door middel van het opnemen van de inhoudsopgave en het trefwoordenregister uit ons kwaliteitsmanagementsysteem, een globaal inzicht in de inhoud van ons kwaliteitsmanagementsysteem. Dit document wordt in zijn algemeenheid geaccepteerd door aanbestedende diensten. In dit document treft u onder meer samenvattende beschrijvingen aan die zien op de scope, onze doelstellingen, ons inkoopproces, de communicatiestructuren, functieomschrijvingen en de manier waarop wij dit beleid borgen binnen onze organisatie. Kunt u bevestigen dat het overleggen van dit document voldoende is om te voldoen aan deze eis? Zo nee, waarom niet?	Ja, dat is voldoende indien daaruit tevens blijkt dat het management deze beschrijving en werkwijze onderschrijft en controleert.
56	§ 3.4.2	Gegadigde is een dochtermaatschappij waarvan de resultaten zijn opgenomen in een geconsolideerde jaarrekening. Wij doen echter géén beroep op de financiële en economische draagkracht van de moedermaatschappij. De moedermaatschappij is namelijk slechts een beheermaatschappij en de dochterondernemingen zijn zelfstandig verantwoordelijk voor de winst- en verliesrekening. Het is ons niet duidelijk of wij de moedermaatschappij dan als derde partij op moeten nemen.	Indien u zelfstandig aan de kredietwaardigheidseis kan voldoen dan is dit niet noodzakelijk. In andere gevallen is dit wel noodzakelijk.
57	GVA moedermaatschappij	wij lezen dat, wanneer gegadigde onderdeel uitmaakt van een Holding en er een geconsolideerde jaarrekening afgegeven wordt, de moedermaatschappij opgegeven dient te worden als derde partij. Als gevolg hiervan dient de moedermaatschappij - onder meer- een GVA in te dienen. De moedermaatschappij wordt in het kader van de Gedragsverklaring Aanbesteden tezamen met de aanvragende entiteit (de dochtermaatschappij) onderzocht. Kunt u bevestigen dat gegadigde in dat geval kan volstaan met overlegging van de eigen GVA waarin de moedermaatschappij is opgenomen als onderzochte entiteit?	Ja, dat is correct. Op de GVA van de dochtermaatschappij dient de moedermaatschappij zichtbaar te zijn vermeld.
58	onderaannemers type II	Kunt u bevestigen dat de uitsluitingsgronden ook van toepassing zijn op onderaannemers type II waarop in een later stadium een beroep wordt gedaan en dat de bewijsmiddelen, zij het op een later moment, ook ten aanzien van deze onderaannemer ingediend moeten worden?	Nee, de uitsluitingsgronden zijn enkel van toepassing op onderaannemers type I of derden waarop een beroep wordt gedaan inzake de financiële of economische draagkracht.
59	afzien van inschrijving	Hoe is de procedure wanneer een van de geselecteerde partijen afziet van het doen van een inschrijving?	Aanbestedende dienst gaat ervan uit dat gegadigden nadat zij geselecteerd zijn ook serieus een inschrijving willen doen. Indien een geselecteerde partij later afziet van het doen van een inschrijving zal aanbestedende dienst aan de hand van het moment van afzien van het doen van een inschrijving en het aantal afmeldingen bepalen of zij de nummers 6 e.v. verzoekt om deel te nemen aan de gunningsfase.
60	gunningsfase	Zijn de geselecteerde partijen verplicht een inschrijving te doen?	Aanbestedende dienst gaat ervan uit dat gegadigden nadat zij geselecteerd zijn ook serieus een inschrijving willen doen.
61	Ontbrekende bepaling	Om onze werkzaamheden correct uit te voeren, is het van belang dat de juiste, volledige en betrouwbare informatie wordt aangeleverd en dat wij daarvan mogen uitgaan. Het startpunt van iedere opdracht is dat wij mogen vertrouwen op de informatie die aan ons wordt verstrekt. De informatie die u aan ons verstrekt is immers het uitgangspunt van onze werkzaamheden. Wij wensen het volgende artikel op te nemen in de overeenkomst: X.X Opdrachtnemer mag uitgaan van de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de aan Opdrachtnemer verstrekte informatie, ook indien deze van derden afkomstig is.	Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de inhoud van alle informatie die door hem aan de Opdrachtnemer ter beschikking is gesteld. De Opdrachtnemer is verplicht de Opdrachtgever onverwijld schriftelijk te waarschuwen indien informatie die de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij het verrichten van zijn Diensten daarop zou voortbouwen.

62	AWVODI-2018, art. 24.2	Op grond van contractuele afspraken met onze verzekeraar zijn wij niet gerechtigd om de polisvoorwaarden met derden te delen. Stemt u ermee in dat “(een gewaarmerkt afschrift van) de polissen en de bewijzen van premiebetaling” wordt vervangen door “(een kopie van) een recent bewijs van adequate verzekering van de betrokken verzekeraar of verzekeringsagent”? AWVODI, ontbrekende bepaling De professionals die zijn betrokken bij de uitvoering van de opdracht zijn gehouden aan de gedrags- en beroepsregels. Hiermee wordt in de AWVODI geen rekening gehouden. Ter bevestiging dat schending van voornoemde regels niet de bedoeling is, stellen wij voor onderstaande bepaling op te nemen. Gaat u hiermee akkoord? Zo nee, waarom niet? De opdracht zal door Opdrachtnemer worden uitgevoerd met inachtneming van de voor de bij de uitvoering van de Opdracht betrokken beroepsbeoefenaren geldende gedrags- en beroepsregels. Opdrachtnemer is nimmer gehouden tot enig handelen of nalaten dat met de hiervoor bedoelde regels strijdig of onverenigbaar is	Ja, dat is akkoord.
63	AWVODI-2018, art. 22	Wij dienen u op grond van artikel 22.1 een gebruiksrecht te verlenen, waarbij u gebruik mag maken van de resultaten uit onze dienstverlening zoals u nodig acht voor de uitoefening van uw taak en/of uw bedrijfsvoering. U kunt de resultaten uit onze dienstverlening dus gebruiken zoals u wilt zonder enige beperking in de verspreidingskring en/of de manier waarop u de resultaten weergeeft. Wij stellen een gebruiksrecht voor waarbij u de resultaten van de verrichtte diensten kunt gebruiken binnen het doel waarvoor en de personen voor wie deze resultaten bedoeld zijn. Het delen van de rapportages met de deelnemende waterschappen valt binnen het doel waarvoor de rapportages zijn opgesteld. Het is echter niet de bedoeling dat een waterschap vertrouwen ontleend aan een rapport dat is opgesteld voor een ander waterschap. Bent u gelet op het voorafgaande bereid om uw gebruiksrecht als volgt in te kaderen: 22.1 Opdrachtnemer verleent, met het oog op de auteursrechten, databankrechten en/of andere intellectuele eigendomsrechten die kunnen worden uitgeoefend – waar en wanneer dan ook – ten aanzien van de resultaten van de verrichte Diensten, aan Opdrachtgever een niet-exclusief en opzegbaar gebruiksrecht van onbepaalde duur. Dit gebruiksrecht omvat al het gebruik van de resultaten van de dienstverlening binnen het doel waarvoor en de personen voor wie deze resultaten zijn opgesteld. Gebruik van de resultaten buiten het doel van de Overeenkomst en het verstrekken aan andere personen voor wie deze resultaten volgens de Overeenkomst zijn opgesteld, kan alleen plaatsvinden na schriftelijke toestemming van Opdrachtnemer. Het gebruiksrecht wordt op grond van de Overeenkomst door Opdrachtnemer op het moment van het ontstaan daarvan aan Opdrachtgever om niet verleent, welke verlening door Opdrachtnemer reeds nu voor alsdan wordt aanvaard. Het door ons voorgestelde gebruiksrecht is ook redelijk ten opzichte van de vrijwaringsplicht. Alleen indien wij enige invloed uit kunnen oefenen op de manier waarop u de resultaten uit onze dienstverlening gebruikt, zijn wij bereid u te vrijwaren.	Zie antwoord op vraag 39.
64	AWVODI-2018, art. 20.6	Momenteel is geen (tussentijdse) opzegmogelijkheid opgenomen in de AWVODI voor opdrachtnemer. Er zijn omstandigheden van zodanig gewicht denkbaar dat van ons niet langer kan worden gevergd dat de overeenkomst wordt voortgezet, hetzelfde geldt overigens voor opdrachtgever. Indien zich een dergelijke gewichtige reden voordoet dienen beide partijen de bevoegdheid te hebben de overeenkomst op te zeggen. Wij wensen derhalve de eerste en laatste zin van artikel 20.6 wederkerig te maken. Kunt u hiermee instemmen?	Nee, niet akkoord. Indien u o.g.v. de geldende wet- en regelgeving wordt verplicht om uw werkzaamheden te beëindigen zal dit uiteraard gerespecteerd worden voor alle andere gevallen geldt dat niet. Opzeggen door opdrachtnemer kan namelijk voor de Opdrachtgever de consequentie hebben dat de opdracht opnieuw aanbesteed moet worden. Opdrachtgever heeft er groot belang bij hierin een leidende rol te hebben.
65	AWVODI-2018, art. 19.3	De aansprakelijkheid wordt beperkt aan de hand van een staffel. Afhankelijk van de waarde van de opdracht wordt bepaald in welke staffel wij terecht komen. In geval de waarde van de opdracht groter is dan € 50.000,- dan geldt een aansprakelijkheidsbeperking van driemaal de waarde van de opdracht. Kunt u toelichten wat er bedoeld wordt met ‘de waarde van de opdracht’? U wenst in totaal vier audits af te nemen te weten twee BIO-audits en twee AVG-audits. Deze dienen te worden uitgewerkt in een individueel rapport met aanbevelingen voor elk afzonderlijk deelnemend waterschap en een sector rapportage. Worden al deze vier audits gezien als één opdracht of zijn het vier losse deelopdrachten?	Zie beantwoording vraag 2. Aanvullend daarop kan aanbestedende dienst nog aangeven dat zij de totale opdracht ziet als twee opdrachten, die bestaan uit een gecombineerde audit op BIO / AVG, een rapportage per afzonderlijk deelnemende waterschap en/of organisatie en een sectorrapportage.

66	AWVODI-2018, art. 17.4 – art. 17.8	Wij beschouwen de arbeidsvoorwaarden met ons personeel als bedrijfsvertrouwelijke informatie. Daarbij achten wij de kans dat u wordt aangesproken voor een loonvordering nihil tot afwezig. Hetzelfde geldt voor de toepassing van het bepaalde in de artikelen 17.7 en 17.8. Om deze reden vragen wij u de artikelen 17.4 - 17.8 buiten toepassing te verklaren. Uiteraard kunnen wij u steeds op verzoek een verklaring betalingsgedrag van de Belastingdienst overleggen. Kunt u hiermee instemmen?	Nee, niet akkoord. Indien de situatie volgens u zich niet voor zal doen dan is het artikel ook niet van toepassing. Zie tevens de antwoorden op de vragen 36 en 102.
67	AWVODI-2018, art. 13.3	Het is voor u op grond van dit artikel mogelijk om op grond van de uitkomsten van het onderzoek een personeelslid te weigeren zonder opgave van redenen. Wij zijn van mening dat dit wel met opgave van redenen dient te gebeuren om te kunnen toetsen dat het weigeren van een personeelslid daadwerkelijk op grond van de uitkomsten van het onderzoek gebeurd. Wij stellen derhalve voor om de bewoording “zonder opgave van redenen” uit artikel 13.3 te schrappen. Kunt u hiermee instemmen?	De weigering zal al dan niet plaatsvinden op grond van de uitkomsten van het onderzoek. De Opdrachtgever zal niet tot weigering overgaan als daar geen aanleiding voor is. Met andere woorden; zonder opgaaf van redenen is niet gelijk aan dat er geen gergonde redenen zijn. De redenen hoeven niet met u gedeeld te worden indien dit naar het oordeel van de Opdrachtgever niet vereist/nodig is.
68	AWVODI-2018, art. 12	Door de aard van de opdracht kwalificeren wij als verwerkingsverantwoordelijke en niet als verwerker bij het uitvoeren van een audit. Wij ontvangen van u een algemene opdracht om een audit uit te voeren. Hierbij schakelt u ons in vanwege onze deskundigheid. Door ons wordt bepaald welke stukken nodig zijn om de audit uit te voeren, wat wij met die stukken doen en welke instrumenten (lees: vooral software e.d.) wij daarbij gebruiken. Kortom: wij bepalen het doel en de middelen en zijn dus de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen ter uitvoering van onze opdracht. Een verwerkersovereenkomst is dus niet nodig. In artikel 12 wordt uitgegaan van de situatie dat wij als verwerker kwalificeren in de zin van de AVG. De bepalingen uit artikel 12 vloeien grotendeels rechtstreeks voort uit de AVG en een aantal bepalingen bevatten verplichtingen die enkel passen bij de verhouding tussen een verwerkingsverantwoordelijke en een verwerker. Wij stellen voor om artikel 12 buiten toepassing te verklaren en te vervangen door het volgende: ‘Partijen verwerken persoonsgegevens in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).’ Ons inziens wordt met het door ons voorgestelde artikel voldoende gewaarborgd dat wij persoonsgegevens in overeenstemming met de AVG zullen verwerken, ongeacht hoe partijen zich tot elkaar verhouden. Kunt u hiermee instemmen?	De partij die de audit gaat uitvoeren is geen verwerker maar zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke omdat zij de persoonsgegevens die deelnemende waterschappen en overige organisaties aanleveren, gebruikt voor haar eigen doelstellingen (het uitvoeren van een audit/opdracht en daarover een rapportage opleveren). Er hoeft geen verwerkersovereenkomst te worden gesloten, artikel 12 AWVODI-2018 is niet van toepassing. Wel mogen deelnemende waterschappen en overige organisaties van de partij die de audit gaat uitvoeren verlangen dat zij zich houdt aan artikel 13 AWVODI-2018 en dat zij kan aantonen een privacybeleid te hanteren dat voldoet aan de eisen van de AVG. Deelnemende waterschappen en overige organisaties streven ernaar ervoor te zorgen dat alleen die persoonsgegevens die strikt noodzakelijk zijn om de audit te kunnen laten uitvoeren, worden doorgegeven en geen andere persoonsgegevens. En indien het mogelijk is om de audit te laten uitvoeren zonder het doorgeven van persoonsgegevens, deze methode onze voorkeur geniet.
69	AWVODI-2018, artikel 11	Opdrachtnemer is, althans bepaalde van haar medewerkers zijn, gehouden aan de voor haar beroepsgroep geldende gedrags- en beroepsregels. Dit betekent dat een uitzondering op de geheimhoudingsplicht mogelijk moet zijn wanneer dit voor ons verplicht is op grond van deze gedrags- en beroepsregels. Wij stellen dan ook voor om artikel 11.1 als volgt aan te vullen: “[...] wettelijk voorschrift, onderzoek door een bevoegde toezichthouder, rechterlijke uitspraak of de toepasselijke gedrags- en beroepsregels hen tot bekendmaking daarvan verplicht.” Daarnaast kunnen wettelijke voorschriften, onderzoeken van toezichthouders of beroeporganisaties dan wel rechterlijke uitspraken ook verplichten om de resultaten van de verrichte diensten aan derden beschikbaar te stellen. Stemt u er daarom mee in dat aan artikel 11.3 wordt toegevoegd. “De in artikel 11.1 genoemde uitzonderingen zijn op dit artikel van overeenkomstige toepassing.”? Tot slot zijn wij verplicht om dossiers aan te houden waardoor wij kopieën bewaren na de uitvoering de overeenkomst. Wij stellen derhalve de volgende toevoeging aan artikel 11.4 voor: “Opdrachtnemer is gehouden kopieën van documenten te bewaren indien zij daartoe gehouden is op grond van wet- en regelgeving.” Kunt u instemmen met bovengenoemde wijzingen en aanpassingen? Zo nee, kunt u aangeven waarom niet?	Uw voorstel voor wat betreft artikel 11 leden 1 en 3 is akkoord. Voor wat betreft uw voorstel inzake 11.4, is deze niet akkoord. Ik verwijs u in dit verband naar de beantwoording van vraag 80.
70	AWVODI-2018, artikel 5	Op grond van artikel 5.3 kan u ons personeel laten vervangen. Wij begrijpen dat de kwaliteit van de dienstverlening belangrijk is voor u, echter de mogelijkheid om ons te verplichten personeel te vervangen is in strijd met de onafhankelijkheidsregels. Verplichte vervanging tast namelijk de onafhankelijkheid van de betrokken IT-auditor aan om zelfstandig en zonder invloed van derden een rapport op te stellen. Uiteraard zullen wij personeel vervangen als u hiervoor gegronde redenen heeft en hierover met u in overleg gaan, echter mag vervanging van personeel nimmer door u verplicht worden. De kritische opstelling van medewerkers binnen het team zou namelijk een reden voor een verzoek tot vervanging kunnen zijn.	Wij kunnen bevestigen dat u niet verplicht wordt leden van het team te vervangen indien deze vervanging in strijd is met wet- en regelgeving daaronder begrepen de gedrags- en beroepsregels. Daarnaast gaan wij akkoord met uw voorstel van aanpassing van artikel 5.2.

71	AWVODI-2018, art. 4	Dit artikel geeft u de mogelijkheid om de diensten te keuren of te laten keuren. Daarbij kan u ons een kennisgeving sturen waaruit blijkt dat u de resultaten niet-accepteert, in welk geval de bepalingen uit hoofdstuk V van toepassing zijn. Op grond van de van toepassing zijnde gedrags- en beroepsregels, en dan met name die betrekking hebben op de onafhankelijkheid van de IT-auditor, kunnen wij niet akkoord gaan met een mogelijkheid dat u ons kan verplichten tot aanpassing van de geleverde diensten over te gaan. De resultaten uit onze dienstverlening zijn rapportages. Mocht u ons oordeel in de het door ons opgeleverde rapportage, inhoudelijk kunnen aanpassen, dan wel kunnen vorderen dat wij tot aanpassing overgaan, dan is dit in strijd met de onafhankelijkheidsregels. Om deze reden kunnen wij niet akkoord gaan met artikel 4. Wij stellen voor om dit artikel buiten toepassing te verklaren. Indien u hiermee niet in kunt stemmen, kunt u dan bevestigen dat deze artikelen niet zien op een inhoudelijk beoordeling van de door ons verrichtten werkzaamheden?	In artikel 4 wordt de beoordeling en acceptatie van de Diensten geregeld. Opdrachtgever beoordeelt of de Diensten voldoen aan hetgeen is uitgevraagd. De beoordeling is niet gericht om op welke manier dan ook uw onafhankelijkheid te beïnvloeden of te bepalen.
72	Conceptovereenkomst	In de door u ter beschikking gestelde stukken is geen conceptovereenkomst bijgevoegd. Kunt u deze alsnog ter beschikking stellen, zodat wij deze inhoudelijk kunnen beoordelen?	Aanbestedende dienst heeft de concept overeenkomst bij deze nota van inlichtingen toegevoegd. Tijdens de gunningsfase zal de definitieve concept overeenkomst beschikbaar worden gesteld, waarin alle vragen en antwoorden uit deze nota van inlichtingen zijn verwerkt.
73	Defenities	De AWVODI kunnen niet los gezien worden van de overeenkomst, omdat de overeenkomst een hogere rangorde heeft dan de Opdrachtgever geeft aan dat er gezocht wordt naar een opdrachtnemer 'welke zich met adviezen voor verbetering, waar nodig voorzien van concrete en toepasbare verbetervoorstellen en/of adviezen, verbindt aan het streven van de aanbestedende dienst, zoals beschreven in deze selectieleidraad'. (wens 1 - p.11) Tevens geeft Opdrachtgever aan dat buiten de scope van de opdracht vallen: 'aanvullende adviezen, begeleiding, of consultancy op het gebied van audits of de uitkomsten van de audits op het gebied van de BIO en AVG'. Kunt u, toelichten waar deze scheidslijn ligt en hoe Opdrachtgever wenst dat Opdrachtnemer hier invulling aan geeft? Wat definieert opdrachtgever als 'aanvullend' en hoe verhoudt dit zich tot wens 1?	Opdrachtnemer neemt in haar rapportage adviezen en aanbevelingen op naar aanleiding van de bevindingen in de audit. Tot zover strekt de opdracht. Aanvullende dienstverlening opvolgend uit de rapportage voor het opvolgen van de adviezen en aanbevelingen valt buiten scope van de opdracht.
74	Beheersmaatregelen	In de selectieleidraad geeft Opdrachtgever dat de auditrapportages ook in een adviserende functie moeten voorzien, en 'hierbij wordt meer gevraagd dan alleen de klassieke auditrol (in de zin van assurance). Later geeft Opdrachtgever aan geen compliance-verklaringen wenst. Kunt u bevestigen dat er geen assurance verleend dient te worden op de toetsing van de beheersmaatregelen?	Ja, dat bevestigen wij hierbij.
75	Werkzaamheden	U geeft aan dat de aanbestedende dienst (Het Waterschapshuis) 'de regie- beheer- en uitvoeringsorganisatie op het gebied van digitale informatievoorziening van de waterschappen' is. Kunt u een toelichting geven van de werkzaamheden die het Waterschapshuis uitvoert in deze hoedanigheid? Is er bijvoorbeeld een geïntegreerd service center voor alle waterschappen?	Er is geen geïntegreerd service center voor alle waterschappen. Het Waterschapshuis treedt in deze op als regie-, beheer en uitvoeringsorganisatie voor sectoroverstijgende digitale informatievoorzieningen en projecten welke hierbinnen gezamenlijk worden opgepakt. Deze aanbesteding is onderdeel van een deelproject binnen het programma Informatieveiligheid en Privacy. Het Waterschapshuis treedt in deze op als penvoeder voor de aanbesteding.

76	Ontwikkeling	Heeft er reeds (in de afgelopen twee jaren) een voortraject plaatsgevonden waarbij een professionele dienstverlener het Waterschapshuis en/of de individuele waterschappen heeft ondersteund in het ontwikkelen van de informatiebeveiliging en/of AVG compliance maatregelen naast de uitgevoerde audits/nulmetingen?	Niet structureel. Individuele waterschappen hebben op deelonderwerpen wel dienstverleners ingehuurd of hebben momenteel ondersteuning hierbij.
77	Scope onderzoeken	Bij de beschrijving van de gewenste situatie op pagina 10 e.v. van de Selectieleidraad spreekt u over verschillende onderdelen van een onderzoek. Deze onderdelen zijn opzet, bestaan en werking. Een onderzoek naar opzet, bestaan en werking van zowel BIO als AVG is zeer tijdsintensief. Gezien het grote aantal onderzoeken is hier veel tijd en geld mee gemoeid. In hoeverre is een volledig onderzoek naar werking voor u een absolute eis?	Zie uitvraag - een onderzoek naar werking is een harde eis.
78	Selectie criterium 1	In §4.2 van de Selectieleidraad stelt u als de eis dat de Gegadigde ervaring heeft met audits "binnen zoveel mogelijk organisaties binnen één enkele opdracht". Gegadigde heeft uitgebreide ervaring met het managen van complexe langdurige programma's die bestaan uit diverse projecten bij diverse organisatieonderdelen. Voldoet deze interpretatie aan uw selectie criterium 1?	Deze ervaring kan voldoen aan hetgeen gesteld in selectie criterium 1 als deze is opgedaan op het gebied van AVG en/of BIO en/of IEC 62443 audits. Indien deze niet binnen deze onderdelen is opgedaan, dan is uw interpretatie niet juist.
79	AWVODI-2018, artikel 12	Verwerkingsverantwoordelijke. Opdrachtnemer is van mening dat Opdrachtnemer niet zal kwalificeren als verwerker in de zin van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het is immers de Opdrachtnemer die als auditor doel en middelen van de verwerking bepaalt en mocht er al sprake zijn van de verwerking van persoonsgegevens dan gebeurt dat slechts als uitvloeisel van de dienstverlening. De uitgevraagde audits (en adviesdiensten) zijn immers niet gericht op de verwerking van persoonsgegevens, maar op het uitvoeren van het onderzoek/de audit, waarbij verwerking van persoonsgegevens slechts een gevolg is. Wij verwijzen in dit verband naar de onlangs uitgebrachte richtsnoeren AVG als uitgebracht door verschillende beroepsorganisaties (NBA, NIRPA, NOB, Novak en RB) met instemming van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://www.nba.nl/globalassets/themas/thema-mkb/privacy/2019186-richtsnoeren-gegevensverantwoordelijke-of-verwerker-versie-1-oktober-2019.pdf), waarin kortweg wordt aangegeven dat auditors in vrijwel alle gevallen kwalificeren als verwerkingsverantwoordelijke, tenzij de opdracht specifiek is gericht op het verwerken van persoonsgegevens. In dat kader zou artikel 12 van de AWVODI-2018 niet van toepassing moeten zijn, omdat dit artikel ziet op situaties waarin de Opdrachtnemer verwerkingsverantwoordelijk is.	Zie beantwoording vraag 68.
80	AWVODI-2018, artikel 11.4	Kunt u om voornoemde redenen akkoord gaan met het buiten toepassing verklaren van artikel 12 AWVODI-2018? Dossierplicht. Artikel 11.4 van de AWVODI-2018 bepaalt dat Opdrachtnemer op eerste verzoek alle gegevens die hij in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst onder zich heeft, binnen 10 Werkdagen na beëindiging van de desbetreffende werkzaamheden aan Opdrachtgever ter beschikking stelt. Op grond van de wet en de beroepsregels zijn wij als accountantsorganisatie verplicht in het kader van de opdracht gedurende de wettelijke bewaartermijn een dossier aan te houden met daarin kopieën van relevante documenten (waaronder de resultaten van de overeenkomst), welk dossier ons eigendom dient te zijn. Kunt u derhalve akkoord gaan met het opnemen van de volgende bepaling in de te sluiten overeenkomst? "Het bepaalde in artikel 11.4 AWVODI-2018 laat onverlet dat Opdrachtnemer ter zake van deze opdracht een dossier aanhoudt met daarin kopieën van relevante stukken. Opdrachtnemer neemt passende maatregelen om de vertrouwelijkheid en veilige bewaring van het dossier te waarborgen en het dossier te bewaren gedurende een periode die voor een goede beroepsuitoefening aanvaardbaar is en die in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen en beroepsregels inzake bewaartermijnen. De dossiers zijn eigendom van Opdrachtnemer. Opdrachtgever heeft derhalve geen recht tot inzage in de dossiers."	Ja, dat is akkoord.

81	Sectie 1.2.2 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG”	In Sectie 1.2.2 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG” wordt gesproken over “industriële automatisering en kantoorautomatisering” als onderdeel van de scope. Vragen: Welke concrete people, proces en technologie is in scope voor de BIO- en AVG-audit? Is de scope reeds duidelijk afgekaderd in de eerdere audits/nulmetingen? Is hiervan documentatie beschikbaar?	De maatregelen van BBN2 uit de BIO en technische aanvullende maatregelen voor de PA omgeving. De scope is bij eerdere audits/nulmetingen afgekaderd. Aanbestedende dienst kan niet voor alle waterschappen bepalen of de documentatie uit eerdere audits/nulmetingen worden gedeeld. Indien deze worden gedeeld zal dit enkel met de winnende inschrijver zijn.
82	Algemeen	In hoeverre kan en mag gebruikgemaakt worden van de reeds uitgevoerde audits (nulmetingen)? Kunnen de dossiers en rapportages gedeeld worden?	Aanbestedende dienst kan momenteel niet voor de deelnemende waterschappen en overige organisaties bepalen of en in hoeverre zij de reeds uitgevoerde audits/nulmetingen ter beschikking willen/mogen stellen aan gegadigden. Aanbestedende dienst acht het mogelijk dat deze ter beschikking worden gesteld aan de winnende inschrijver na de definitieve gunning. Dit zal ten alle tijden in overleg met de desbetreffende deelnemende waterschappen en overige organisaties gebeuren. De audits/nulmetingen bevatten bedrijfsvertrouwelijke gegevens en het is aan de desbetreffende deelnemende waterschap en overige organisatie om hierover te beslissen.
83	Algemeen	In hoeverre bereiden de audittees (de 24 waterschappen en andere organisaties) de audit voor? Wat ontvangt gegadigde concreet van hen (bijv. uitgevoerde self-assessments)?	Dit is een onderdeel van de gunningsfase en daarin worden gegadigden/inschrijvers gevraagd dit nader uit te werken. Gegadigden/Inschrijvers zullen moeten aangeven welke informatie noodzakelijk / wenselijk is om de audit succesvol uit te kunnen voeren.
84	Sectie 1.2.2 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG”	In Sectie 1.2.2 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG” wordt gesproken over de CIP Privacy Baseline versie 3.2 en de BIO. Vraag: Welke normen van de CIP Privacy Baseline versie 3.2 en van de BIO zijn in scope?	De gehele BIO en de CIP Privacy Baseline zijn in scope.
85	Pagina 12 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG”	Op pagina 12 van “Selectieleidraad HWH EA NO Audits BIO & AVG” is het volgende aangegeven over de op te leveren documenten: a. Per Per combinatieaudit een individueel rapport voor elk afzonderlijk deelnemend waterschap en overige organisatie; b. Per Per combinatieaudit een sector rapport, geaggregeerd uit de afzonderlijke audits, verdeeld in domeinen/onderdelen; c. Aanbevelingen Aanbevelingen om te komen tot het daaropvolgend volwassenheidsniveau (per deelnemend waterschap, overige organisatie en als sector).” Onze vragen: i. Wordt met “rapport” hier een “assurance-rapport” bedoeld? Zo ja, wat voor type rapport is gewenst (bijv. ISAE3000, ISAE3402)? ii. Kunnen de aanbevelingen worden opgenomen (als bijlage in) de rapporten? iii. Er wordt gesproken over 4 audits. Ervan uitgaande dat de aanbevelingen niet worden opgenomen in een separaat rapport, betekent dat dit er in totaal (24 * 4 =) 96 rapporten opgeleverd dienen te worden?	i. Nee. ii. Ja. iii. Nee, het betreft voor de eerste audit in 2021/2022 1 rapport per deelnemende organisatie (24 x 1) en 1 sectorrapport (AVG en BIO), dus totaal 25 rapporten. En voor de tweede audit in 2023/2024 opnieuw 25 rapporten.
86	Sectie II.1.4 van “TN282932 - SF02 Aankondiging van een opdracht 20201119154852”	In Sectie II.1.4 van “TN282932 - SF02 Aankondiging van een opdracht 20201119154852” is het volgende opgenomen: “De auditrapportages dienen in een adviserende functie te voorzien teneinde vanuit een motiverende invalshoek de afzonderlijke organisaties alsmede de gehele sector te ondersteunen bij het ontplooiën van verbeterinitiatieven.” Vraag: Betreft het een assurance-, adviesopdracht of een combinatie van beide?	In uw termen betreft het een adviesopdracht. Assurance is geen onderwerp.

87	Algemeen	Wie is de beoogde gebruiker van de rapporten? Voor welk doeleinde worden de rapporten gebruikt?	Gebruikers van de rapporten zijn in beginsel de privacy- en informatiebeveiligingsspecialisten en directie/bestuurders van de deelnemende waterschappen en overige deelnemende organisaties. De rapportages worden per deelnemende waterschap en overige deelnemende organisatie gebruikt om de voortgang binnen de eigen organisatie en/of de sector te monitoren.
88	Selectieleidraad, Kerncompetentie 2	Voor Kerncompetentie 2 geeft u aan: "Gegadigde beschikt over tenminste 4 medewerkers met de noodzakelijk opleidings- en beroepsdiploma's en aantoonbare mate van bekwaamheid. NB: bij kerncompetentie 2 wordt geen CV's verstrekt van individuele auditoren; volstaan kan worden met geanonimiseerde overzichten." Verder geeft u aan: "Gevraagd wordt om per kerncompetentie met één, of meerdere referenties samen aan te tonen dat er wordt voldaan aan de kerncompetentie." Kerncompetentie 2 gaat over het beschikken over minimaal 4 medewerkers met de juiste opleiding, diploma's en bekwaamheid. Wij gaan er daarom van uit dat we voor kerncompetentie 2 geen referentieopdracht hoeven te overleggen, maar dat een geanonimiseerd overzicht met tenminste 4 medewerkers die voldoen aan de criteria bij kerncompetentie 2 volstaat. Kunt u dat bevestigen?	Ja, zie antwoord vraag 31
89	Selectieleidraad, selectie criterium 2	Voor Selectie criterium 2 geeft u aan: "Ervaring met ISO-audits op het gebied van IB en privacy. Om de ervaring met audits te toetsen dient gegadigde aantoonbare ervaring te hebben met de uitvoering van audits, bij externe opdrachtgevers, op basis van ISO-normen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (zoals ISO27001, ISO27002 en BIO of haar voorlopers BIWA, BIR e.d.)." Verder geeft u aan in de Selectie leidraad, pagina 10: "Aanbestedende dienst is op zoek naar een auditdienstverlener welke BIO en AVG-audits integraal kan uitvoeren." Het uitvoeren van een ISO audit beoogt het behalen van een certificering (bijvoorbeeld ISO27001). Op basis van de gehele selectie leidraad lezen wij vooral de behoefte om de (groei in) volwassenheid te bepalen en niet de behoefte om de waterschappen en provincies te certificeren conform een ISO-norm. Wij gaan er daarom vanuit dat voor selectie criterium 2 bedoeld wordt: Ervaring met audits op het gebied van IB en privacy. Kunt u dat bevestigen?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen. Zie ook ons antwoord op vraag 49!
90	Selectieleidraad, selectie criterium 2	Voor Selectie criterium 2 geeft u aan: "Ervaring met ISO-audits op het gebied van IB en privacy. Om de ervaring met audits te toetsen dient gegadigde aantoonbare ervaring te hebben met de uitvoering van audits, bij externe opdrachtgevers, op basis van ISO-normen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (zoals ISO27001, ISO27002 en BIO of haar voorlopers BIWA, BIR e.d.)." Verder geeft u aan in de Selectie leidraad, pagina 36 dat de aanbesteden dienst wordt beoordeeld op >= 1jaar, >=2 jaar of >= 3 jaar ervaring. Voor het uitvoeren van een ISO audit op het gebied van privacy is vooralsnog uitsluitend de ISO 27701 beschikbaar. Echter, deze ISO-norm is zeer recent gepubliceerd en hierop vinden momenteel op zeer beperkte schaal zgn pilot certificeringen plaats. Wij gaan er daarom vanuit dat voor selectie criterium 2 bedoeld wordt: Ervaring met audits op het gebied van IB en privacy. Om de ervaring met audits te toetsen dient gegadigde aantoonbare ervaring te hebben met de uitvoering van audits, bij externe opdrachtgevers, op basis van normen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (zoals ISO27001, ISO27002 en BIO of haar voorlopers BIWA, BIR e.d.). Kunt u dat bevestigen?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen. Zie ook ons antwoord op vraag 49!

91	Selectieleidraad, selectiecriteria 3	Voor Selectiecriteria 3 geeft u aan: "Ervaring met toetsing van procesvolwassenheid volgens Capability Maturity Model. Een belangrijk aspect van de opdracht is de toetsing van de procesvolwassenheid volgens het Capability Maturity Model (CMM). Gegadigde kan aantoonbare ervaring aanleveren met het toepassen van het CMM-model bij reeds uitgevoerde opdrachten." Om procesvolwassenheid te meten, is het gebruik van het CMM-model één van de modellen die ingezet kan worden. Naast CMM, zijn er ook andere en gangbare modellen beschikbaar om de volwassenheid van informatiebeveiliging en privacy te meten, zoals CobiT, NBA, INK of ISO33020 etc. Immers, bij het meten van volwassenheid gaat het om het meten van de verschillende niveaus, niet of de organisatie te plotten is op een specifiek volwassenheidsmodel, en in dit geval het CMM-model. Bovenstaande wordt eveneens bevestigd in het gecureerde beeld zoals opgehaald tijdens de uitgevoerde marktconsultatie. Wij gaan er daarom vanuit dat met Selectiecriteria 3 bedoeld wordt: "Ervaring met toetsing van procesvolwassenheid volgens een praktisch te hanteren volwassenheidsmodel. Een belangrijk aspect van de opdracht is de toetsing van de procesvolwassenheid volgens een volwassenheidsmodel. Gegadigde kan aantoonbare ervaring aanleveren met het toepassen van het volwassenheidsmodel bij reeds uitgevoerde opdrachten." Kunt u dat bevestigen?	Ja, zie antwoord vraag 15.
92	Selectieleidraad, selectiecriteria 2	Voor selectiecriteria 2 geeft u aan bij 2.3: "≥ 3 jaar ervaring". Hoe dienen wij dit aan te tonen met een referentie? Verwacht u hier een set van referenties waarvan gezamenlijk opgeteld de looptijd (inzet) groter is dan 3 jaar, of verwacht u een set aan referenties die gezamenlijk een periode afdekken van minimaal 3 jaar (gerekend vanaf de oudste startdatum en meest recente einddatum), of verwacht u een set aan referenties die gezamenlijk onafgebroken een periode afdekken van minimaal 3 jaar, iets anders?	Gegadigde kan hier een set van referenties aanleveren die gezamenlijk opgeteld een periode van 3 jaar aan ervaring afdekken.
93	Competenties	Wij menen dat inzicht in krachten, cultuur en leercapaciteit e.d. zeer belangrijke factoren zijn in een ambitieus BIO en AVG programma. Daarom willen wij in het audittraject aspecten als sturing, leiderschap, resultaatgerichtheid e.d. nadrukkelijk meenemen en aan de hand hiervan drijfveren en motivatie op informatiebeveiliging in kaart brengen en hierover adviseren. Dit vraagt om andere competenties die wij als expertise in huis hebben. Wij willen ook deze zeer relevante ervaring in de selectiefase onder de aandacht brengen, maar zien dit onvoldoende bij de selectiemethodiek en gevraagde referenties terug. En ons advies is dit – gelet op de doelstelling van de auditcyclus – ook zeker mee te nemen in de weg van de kandidaten en de selectiemethodiek. Is het toegestaan opdrachten op dit gebied als referentieopdracht in te dienen in de selectiefase? En bent u bereid deze ook met te laten wegen in de selectiemethode	Nee, dit is niet akkoord.
94	Selectieleidraad	U benadrukt dat er ook inzicht verschaft moet worden in de krachten van de individuele waterschappen en het stimuleren van het leerproces. In 1.1 geeft u verder aan : 'Verwacht wordt dat marktpartijen hier in hun rapportage rekening mee kunnen houden en als direct gevolg hiervan in staat is om de juiste cultuur-sensitiviteit in haar rapportages aan te brengen. Wat verstaat u precies onder 'cultuur-sensitiviteit' en hoe ver gaat het 'rekening houden met' in de auditwerkzaamheden?	Wij verwachten van de auditor dat deze de diversiteit binnen de waterschappen (groot, kleiner, meer of minder taken, bestuurlijke verhoudingen etc.) in de juiste perspectieven kan plaatsen bij de rapportage.
95	Referentieopdracht	U vraagt onder 1.2 Opdracht bij gewenste situatie uitdrukkelijk om een aanbestedende dienst die oog heeft voor wat de waterschapsector specifiek maakt (namelijk de industriële automatisering). Wij hebben in dat kader relevante ervaring met nulmetingen BIO inclusief industriële automatisering bij een waterschap op basis van de IEC 62443. Dit betreffen strikt genomen geen audits onder de later uitgewerkte selectiemethodiek (4.1 op pagina 36). Naar onze mening is het wel zeer relevante ervaring op de kerncompetenties en wordt dit onvoldoende in de huidige selectiemethodiek bij de uitvraag van referenties meegenomen. Is het toegestaan deze opdrachten als referentieopdracht in te dienen in de selectiefase?	Nee, dat is niet toegestaan. Het gaat Aanbestedende dienst om de audit ervaring zoals uitgewerkt in de selectiemethodiek in paragraaf 4.1 van de selectieleidraad.

96	Bijlage 5 - Verklaring hoofdelijke aansprakelijkheid	Ter voorkoming van misverstanden; kunt u bevestigen dat indien er geen beroep wordt gedaan op een derde(n) voor het voldaan aan de geschiktheidseisen met betrekking tot de financiële en economische draagkracht, bijlage 5 (de verklaring hoofdelijke aansprakelijkheid) niet getekend hoeft te worden?	Dat is correct.
97	Awvodi 2018 - artikel 24.2 verzekering	Wij kunnen geen afschriften van polissen en bewijzen van premiebetaling overleggen maar kunnen op verzoek van Opdrachtgever wel een verzekeringscertificaat overhandigen, waaruit blijkt dat wij verzekerd zijn en dat de verzekeringspremies zijn betaald.	Ja, dat is akkoord.
98	Awvodi 2018 - artikel 22 - intellectueel eigendomsrecht	De specifieke aard van de te verrichten Diensten staat niet toe dat intellectuele eigendomsrechten worden overgedragen. Op basis van onze werkzaamheden vormen wij een dossier. Daarin is informatie opgenomen die door ons is vervaardigd en herhaaldelijk wordt gebruikt (en dus behoort tot ons intellectueel eigendom). Wij kunnen het intellectueel eigendomsrecht van dergelijke stukken niet overdragen aan Opdrachtgever, aangezien tot ons dossier behorende stukken te allen tijde ons eigendom dienen te blijven. Bent u bereid het bepaalde in artikel 22 te vervangen door: "Alle intellectuele eigendomsrechten betreffende de door Opdrachtnemer verleende Diensten en/of door Opdrachtnemer gebruikte of verstrekte zaken berusten bij Opdrachtnemer of zijn licentiegevers. Opdrachtgever kan het resultaat voor eigen gebruik, voor zover toegestaan of verplicht door wet- en regelgeving, inzetten."?	Zie beantwoordingvraag 39.
99	Awvodi 2018 Artikel 20.6 ontbinding en opzegging	Wij verzoeken u deze bepaling wederkerig te maken. Stemt u daarmee in?	Nee, dat is niet akkoord
100	Awvodi 2018 - artikel 19.3 - aansprakelijkheid	Indien u niet bereid bent artikel 19 aan te passen, zoals hierboven gevraagd, bent u dan bereid artikel 19.3 als volgt aan te passen? "Indien Opdrachtgever aantoont dat hij rechtstreekse schade heeft geleden door een aan Opdrachtnemer (samenhangende serie van) toerekenbare tekortkoming(en) in de nakoming van de Overeenkomst die bij zorgvuldig handelen zou zijn vermeden en die niet te wijten is aan onjuiste en/of onvolledige informatie, Opdrachtnemer voor die schade slechts aansprakelijk is tot eenmaal het bedrag van het Honorarium voor de desbetreffende Opdracht over het laatste kalenderjaar, dan wel in geval van een eenmalige Opdracht, tot eenmaal het bedrag van het Honorarium voor de betreffende Opdracht, met een maximum van € 300.000. Het totaalbedrag waarvoor Opdrachtnemer op grond van voornoemde zinsnede aansprakelijk kan zijn, zal nimmer hoger zijn dan het bedrag dat onder de aansprakelijkheidsverzekering van Opdrachtnemer wordt uitbetaald. Aansprakelijkheid van Opdrachtnemer voor enige gevolgschade, indirecte schade of bedrijfsschade is uitgesloten en een samenhangende serie van toerekenbare tekortkomingen geldt als één (1) toerekenbare tekortkoming." Kunt u hiermee instemmen?	Zie beantwoording vraag 2.

101	Awvodi 2018 - artikel 19 - aansprakelijkheid	Bent u bereid het bepaalde in artikel 19 te vervangen door de volgende bepalingen: 1. Opdrachtnemer zal zijn Diensten naar beste weten en kunnen verrichten en neemt hierbij de voor de Opdracht vereiste zorgvuldigheid in acht. 2. Opdrachtnemer is uitsluitend aansprakelijk voor schade van Opdrachtgever, welke het rechtstreekse gevolg is van een aan Opdrachtnemer toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de Overeenkomst, zulks met uitsluiting van het bepaalde in artikel 7:402 lid 2 Burgerlijk Wetboek. 3. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade van Opdrachtgever die ontstaat doordat Opdrachtgever aan Opdrachtnemer geen, onjuiste of onvolledige bescheiden heeft verstrekt, of doordat Opdrachtgever deze niet tijdig heeft aangeleverd. 4. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor het niet, niet tijdig of niet deugdelijke presteren door Opdrachtgever. 5. Aansprakelijkheid van Opdrachtnemer voor enige gevolgschade, indirecte schade of bedrijfsschade is uitgesloten. 6. De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is te allen tijde beperkt tot de vergoeding van de directe schade die het rechtstreekse gevolg is van een (samenhangende serie van) toerekenbare tekortkoming(en) in de uitvoering van de Overeenkomst. Deze aansprakelijkheid voor directe schade is beperkt tot het bedrag dat door de aansprakelijkheidsverzekeraar van Opdrachtnemer voor het betreffende geval wordt uitgekeerd, vermeerderd met het eventueel door Opdrachtnemer uit hoofde van de verzekering te dragen eigen risico. 7. Indien, om welke reden dan ook, de aansprakelijkheidsverzekeraar niet tot uitkering overgaat, is de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer beperkt tot het bedrag van het voor de uitvoering van de Overeenkomst in rekening gebrachte honorarium. Indien de Overeenkomst een duurovereenkomst betreft met een looptijd van meer dan één (1) jaar, dan wordt het hiervoor bedoelde bedrag gesteld op eenmaal het bedrag van het honorarium dat in de twaalf maanden voorafgaand aan het ontstaan van de schade in rekening is gebracht aan Opdrachtgever. In geen geval zal de totale vergoeding van de schade op grond van dit artikellid meer bedragen dan € 300.000 per toerekenbare tekortkoming. 8. Een samenhangende serie van toerekenbare tekortkomingen geldt als één (1) toerekenbare tekortkoming. 9. De in dit artikel opgenomen beperkingen van aansprakelijkheid zijn niet van toepassing indien en voor zover sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van Opdrachtnemer of haar leidinggevend management. 10. De Opdrachtgever is gehouden om schade beperkende maatregelen te nemen. Opdrachtnemer heeft het recht om de schade ongedaan te maken of te beperken door herstel of verbetering van de uitgevoerde werkzaamheden. 11. De Opdrachtgever vrijwaart Opdrachtnemer voor vorderingen van derden wegens schade die veroorzaakt is doordat de U verwijst in artikel 17.5 AWWODI naar artikel 4 van de AVG. Echter, de aldaar genoemde toestemming kan ook worden ingetrokken door het Personeel van Opdrachtnemer. Kunt u bevestigen dat het bepaalde in 17.5 niet van toepassing? Indien u voorgaande niet bevestigend beantwoord, verzoeken wij u uw standpunt omtrent handhaving hiervan toe te lichten.	Nee, dat is niet akkoord. Zie voor een toelichting beantwoording vraag 2.
102	Awvodi 2018 - artikel 17.5		Nee, dat is niet akkoord. Indien toestemming ontbreekt zoals dat is vereist door de AVG regelt art. 17.5 het volgende: Indien Opdrachtnemer om welke reden dan ook, de arbeidsvoorwaardelijke afspraken niet kan overleggen, dan vergoedt Opdrachtnemer een eventueel door Opdrachtgever ontvangen boete en de opgelopen schade aan Opdrachtgever.
103	Awvodi 2018 - artikel 16.5 - betaling en controle	Het is mogelijk dat de IT-auditor op grond van de toepasselijke wet- en regelgeving, gehouden is de werkzaamheden op te schorten of te beëindigen. Wij kunnen daarom niet instemmen met deze bepaling. Bent u bereid deze bepaling buiten toepassing te verklaren? Indien u hiertoe niet bereid bent, kunt u dan bevestigen dat opdrachtnemer kan opschorten of zijn werkzaamheden beëindigen indien hiertoe gehouden op grond van de op IT-auditors toepasselijke wet- en regelgeving?	Indien u uw Diensten wilt beëindigen of opschorten vanwege een vermoeden van een ondeugdelijke of onjuiste factuur dan is dit niet toegestaan o.g.v. dit artikel. Uw vraag behelst een andere reden voor beëindiging of opschorten namelijk indien de wet dit vereist. Dat is een geheel andere situatie waarbij wordt opgemerkt dat de Opdrachtgever niet de bedoeling heeft met u een met de wet tegenstrijdige overeenkomst aan te gaan.
104	Awvodi 2018 - artikel 16.3	Kunt u instemmen met een gezamenlijk aan te wijzen onafhankelijke derde?	Nee, dat is niet akkoord.
105	Awvodi 2018 - artikel 13.3 beveiliging	Kunt u bevestigen dat in afwijking van art. 13.3 Opdrachtgever de reden van weigering, onderbouwd aan de hand van de uitkomsten van het veiligheidsonderzoek, kenbaar zal maken aan Opdrachtnemer? Het zonder opgaaf van redenen weigeren van een medewerker achten wij niet wenselijk.	De weigering zal al dan niet plaatsvinden op grond van de uitkomsten van het onderzoek. De Opdrachtgever zal niet tot weigering overgaan als daar geen aanleiding voor is. Met andere woorden; zonder opgaaf van redenen is niet gelijk aan dat er geen gergonde redenen zijn. De redenen hoeven niet met u gedeeld te worden indien dit naar het oordeel van de Opdrachtgever niet vereist/nodig is.

106	Awvodi 2018 - Artikel 13.3 Beveiliging	Kunt u toelichten wanneer en op welke wijze Opdrachtgever een veiligheidsonderzoek zal laten uitvoeren? Kunt u in dat verband tevens een afschrift verstrekken van de 'bij Opdrachtgever gebruikelijke regels'?	Een veiligheidsonderzoek kan bijvoorbeeld nodig zijn als Opdrachtgever twijfels heeft ten aanzien van een bepaald persoon, of indien het om een opdracht gaat waarbij het Personeel van Opdrachtnemer kennis krijgt (of kan krijgen) van informatie van vertrouwelijke aard. Opdrachtgever mag in dergelijke gevallen ook van Opdrachtnemer verlangen dat het in te zetten Personeel vooraf aan een veiligheidsonderzoek door de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD) wordt onderworpen. De bij Opdrachtgever gebruikelijke regels kunnen per deelnemende waterschap en overige organisaties verschillend zijn. Gezien de omvang en diversiteit en de fase waarin deze aanbesteding zich bevindt verstrekken wij deze regels niet.
107	Awvodi 2018 - artikel 13.1 privacy	Graag ontvangen wij een exemplaar van de beveiligingsprocedures en huisregels.	Gezien de omvang en diversiteit van deelnemende organisaties en de fase waarin deze aanbesteding zich bevindt verstrekken wij deze huisregels niet.
108	Awvodi 2018 - artikel 12	Gezien de aard van de Diensten is Opdrachtnemer verwerkingsverantwoordelijke. Bent u dat met ons eens? Zo niet, dan ontvangen wij graag een verwerkersovereenkomst	Zie beantwoording vraag 68.
109	Awvodi 2018 - artikel 11.4	Kunt u in het verlengde van artikel 11.4 bevestigen dat Opdrachtnemer een eigen werkdoossier mag aanhouden, zoals vereist op grond van de toepasselijke wet- en regelgeving?	Zie antwoord vraag 80.
110	Geheimhouding	Kunt u bevestigen dat de volgende bepaling in de overeenkomst wordt opgenomen?	Nee, dat is niet akkoord. Uw voorstel omvat ook procedures die niet voortvloeien uit de onderhavige overeenkomst. Voor opdrachtgever is het niet duidelijk welke informatie met welk doel zal worden aangewend en hoe dit zich verhoudt tot de geheimhouding die wij van belang achten.
111	Awvodi 2018 - artikel 11.3 - geheimhouding	"Opdrachtnemer is, indien zij voor zichzelf optreedt in een tucht-, arbitrale-, bestuursrechtelijke- of strafprocedure, gerechtigd de gegevens en informatie waarvan bij de uitvoering van de Diensten kennis is genomen aan te wenden."	Nee, dat is niet akkoord.
112	Awvodi 2018 - Artikel 11.1 - geheimhouding	Bent u bereid om "opdrachtnemer mag " te wijzigen in "Partijen mogen"? Bent u bereid om "behalve (...) verplicht." Te wijzigen in "(...)tenzij enige wet- of regelgeving of rechterlijke uitspraak bekendmaking toestaat."? De verzochte aanpassing heeft tot gevolg dat de wettelijke geheimhoudingsplicht van IT-Auditor wordt gerespecteerd.	Nee, dat is niet akkoord. In artikel 11.1 is hetgeen u voorstelt geregeld. Wettelijke geheimhoudingsplichten worden gerespecteerd net zoals onderzoek door een bevoegd toezichthouder of een uitspraak van de rechter.
113	Awvodi 2018 - artikel 5.2 en 5.3 - vervanging personeel	In verband met de onafhankelijkheid dient een IT-auditor onder eigen verantwoordelijkheid personeel te kunnen vervangen. Kunt u instemmen met het laten vervallen van de artikelen 5.2 en 5.3 en de volgende toevoeging aan artikel 5: "Het Personeel van Opdrachtnemer dat de Diensten zal verrichten zal zo min mogelijk worden gewijzigd. Indien onverhoopt toch een wijziging moet plaatsvinden al dan niet op verzoek van Opdrachtgever, dan geldt als uitgangspunt dat personen beschikbaar worden gesteld door Opdrachtnemer die een vergelijkbare deskundigheid, opleiding en ervaring hebben."	Zie antwoord op vraag 70.
114	Awvodi 2018 - artikel 4	Wet- en regelgeving verplicht Opdrachtnemer het werk op een objectieve en volledig onafhankelijke wijze uit te voeren. Als Opdrachtgever Diensten kan keuren, kan hij invloed uitoefenen op de uitkomsten van de Diensten. Wij kunnen daarom niet instemmen met deze bepaling. Bent u bereid deze bepaling buiten toepassing te verklaren?	In artikel 4 wordt de beoordeling en acceptatie van de Diensten geregeld. Opdrachtgever beoordeelt of de Diensten voldoen aan hetgeen is uitgevraagd. De beoordeling is niet gericht om op welke manier dan ook uw onafhankelijkheid te beïnvloeden of te bepalen.
115	Awvodi 2018	Kunt u bevestigen dat de volgende bepaling in de overeenkomst wordt opgenomen?	Ja, dat is akkoord.
116	Awvodi 2018	"Op de inhoud van en rechten voortvloeiende uit de overeenkomst, AWWODI en de overige aanbestedingsstukken kunnen zich ook die natuurlijke en rechtspersonen beroepen die direct of indirect op welke wijze dan ook, al dan niet op grond van een arbeidsovereenkomst, bij de dienstverlening aan Opdrachtgever door of vanwege Opdrachtnemer zijn betrokken."	
116	Awvodi 2018	De medewerkers van de door u in te schakelen Opdrachtnemer zijn onderworpen aan wet- en beroepsregelgeving, waaronder bijvoorbeeld het Reglement Gedragscode voor IT- auditors en de Richtlijn 3000: Assurance – opdrachten (Attest- en Directe Opdrachten) van de NOREA (de beroepsorganisatie van IT-auditors). Deze wet- en regelgeving werken door in de onderhavige AWWODI. Kunt u bevestigen dat de voor IT-auditors geldende wet- en regelgeving te allen tijde zal worden gerespecteerd?	Ja, dat is akkoord.

117	Vraag Secura	Selectie leidraad: Op welke wijze komen de historische individuele rapporten en de overkoepelende rapportage ter beschikking van de uitvoerende auditororganisatie. (moment / vorm / van wie)	Aanbestedende dienst kan momenteel niet voor de deelnemende waterschappen en overige organisaties bepalen of en in hoeverre zij de reeds uitgevoerde audits/nulmetingen ter beschikking willen/mogen stellen aan gegadigden. Aanbestedende dienst acht het mogelijk dat deze ter beschikking worden gesteld aan de winnende inschrijver na de definitieve gunning. Dit zal ten alle tijden in overleg met de desbetreffende deelnemende waterschappen en overige organisaties gebeuren. De audits/nulmetingen bevatten bedrijfsvertrouwelijke gegevens en het is aan de desbetreffende deelnemende waterschap en overige organisatie om hierover te beslissen.
118	vraag secura	selectieleidraad: Selectie methodiek 3: In hoeverre kan de ervaring met het gebruik van CMM ook worden aangetoond met toepassingen van een volwassenheidsmodel dat uitgaat van dezelfde uitgangspunten en beginselen met een onderscheid in een niveau 0 (niets geregeld) tot en met 5, waarbij ook het niveau 4 het niveau “beheerst” betreft.	Zie beantwoording vraag 15.
119	vraag secura	selectie leidraad: Selectie methodiek: 2: hoe dient het aantal jaren ervaring te worden aangetoond? Een referentie van 4 jaar terug om ervaring > 3 jaar aan te tonen? Een referentie uit elk jaar?	Zie hiervoor de selectieleidraad paragraaf 4.2 pagina 38 'voorwaarden selectiecriteria' derde bullet. "De referentieopdracht is actueel. Dat wil overeenkomst wordt opgegeven."
120	vraag secura	Selectieleidraad: Klopt het dat uit de selectiemethodiek is af te leiden dat er referenties nodig zijn van minimaal 9 deelnemende organisaties tot wel 13-15 per inschrijver in totaal?	Nee, dat is niet correct. Voor selectie criterium 1 overlegt u één referentieopdracht waarin u voor 1 t/m 9 deelnemende organisaties een opdracht conform de gestelde eisen uit de selectiecriteria 1 heeft uitgevoerd. Voor selectie criterium 2 overlegt u één tot drie referentieopdrachten waarin u aantoont >1, >2 of >3 jaar ervaring te hebben met de uitvoering van ISO-audits op het gebied van informatiebeveiliging. Voor selectie criterium 3 overlegt u één tot maximaal drie referentieopdrachten waarmee u uw ervaring aantoont voor reeds uitgevoerde toetsingen van procesvolwassenheid.
121	vraag secura	selectieleidraad: Selectiemethodiek: kunt u toelichten wat de aspecten zijn voor de referenties bij 1.1, 1.2 en 1.3?	Wij willen u voor de aspecten/onderdelen verwijzen naar de beschrijving in paragraaf 4.2 Selectie criterium 1.
122	vraag secura	selectieleidraad Wat zijn de gebruikers van de opgestelde audit rapportages? In het bijzonder in hoeverre de audit rapportage in een actieve vorm worden gedeeld met toezichthouders ander dan als bewijsstuk in audit van de toezichthouder.	Gebruikers van de rapporten zijn in beginsel de privacy- en informatiebeveiligingsspecialisten van de deelnemende organisaties. Verantwoording aan toezichthouders is niet aan de orde.
123	vraag secura	selectieleidraad In welke mate wijkt het leveranciers afhankelijke auditkader uit de vorige opdracht af van binnen Nederland gestandaardiseerd auditkader.	Wij kijken niet terug maar vooruit. Wij verwachten dan ook dat de inschrijver komt met een kader dat voldoet aan de doelstellingen en gestelde eisen door Aanbestedende dienst.
124	vraag secura	Selectieleidraad Het toetsen van de werking: over welke periode (duur)?	De toetsing van de werking (PDCA-cyclus) ziet toe op 1 jaar terug vanaf de auditdatum.

125	vraag segura	selectieleidraad	Indien u zelfstandig aan de kredietwaardigheidseis kan voldoen dan is dit toereikend. Aanbestedende dienst moet dit wel in de geconsolideerde jaarrekening kunnen terug lezen. Indien dit niet het geval is dan zal u de bewijsmiddelen zoals beschreven dienen aan te leveren.
		Kredietwaardigheid: Een geconsolideerde jaarrekening geef in onze ogen voldoende inzicht in kredietwaardigheid. Is het toereikend als wij een geconsolideerde jaarrekening overleggen	
126	vraag segura	In hoeverre is sprake van het gebruik van cloudservices binnen de scope van de onderzoeken?	Indien cloudservices bij deelnemende waterschappen en overige organisatie worden gebruikt, dan vallen deze binnen de scope van de opdracht.
127	vraag segura	Selectieleidraad	Die is niet beschikbaar.
		De onderkende volwassenheidsniveaus zoals beschreven zijn een uitwerking aan de hand van een aantal eigenschappen van het CMM. Is er ook een beschikbaar met een uitwerking op norm niveau of is die nog te ontwikkelen?	
128	vraag segura	selectieleidraad:	Ja, dat bevestigen wij hierbij.
		Graag de bevestiging dat het niet gaat om audits gericht op het geven van een oordeel met een mate van zekerheid maar om audits gericht op het vaststellen van het volwassenheidsniveau en de daarbinnen onderkende verbeter mogelijkheden.	
129	paragraaf 1.2.1, pag. 9	U heeft al enkele nulmetingen en audits op beveiliging, privacy en industriële automatisering laten uitvoeren, op welke wijze heeft u gewaarborgd dat er bij deze tender toch sprake is van een gelijk speelveld?	Aanbestedende dienst heeft bij het opstellen van de selectie- en gunningscriteria rekening gehouden met de omstandigheid dat zij eerder nulmetingen heeft laten uitvoeren. Deze marktpartijen zijn in geen enkele hoedanigheid betrokken geweest bij het opstellen van de aanbestedingsdocumenten. Aanbestedende dienst heeft alle marktpartijen dezelfde informatie verstrekt. Echter kan aanbestedende dienst nimmer de ervaringen die deze marktpartijen eerder hebben opgedaan neutraliseren.
130	paragraaf 1.2.1, pag. 11	Er dient vervolg te worden gegeven aan de eerdere nulmetingen, kunnen we de overkoepelende rapportage van voorgaande audits inzien (zonodig o.b.v. geheimhoudingsverklaring)?	Nee.
131	paragraaf 1.2.1, pag. 12	Kunnen we ervan uitgaan dat het auditrapport per waterschap uitsluitend voor het waterschap is bestemd (naast onze aggregatie in sectorrapport)?	Ja, dat kunt u.
132	paragraaf 1.2.1, pag. 11	We begrijpen uit 'Aanbestedende dienst wenst geen compliance-verklaringen' dat het Waterschapshuis en de waterschappen geen behoefte hebben aan een formeel assurancerapport over BIO en AVG (volgens auditrichtlijnen), klopt deze aanname? Tevens is het bij het aggregeren van de resultaten naar een sectorrapportage het afgeven van assurance niet mogelijk.	Ja, dat is correct.
133	paragraaf 1.2.1, pag. 12	Wie zijn de gebruikers/ontvangers van het jaarlijkse overkoepelende sectorauditrapport?	Het betreft geen jaarlijks rapport. Ontvangers zijn directie en bestuurders in de sector. Gebruikers van de rapporten zijn in beginsel de privacy- en informatiebeveiligingsspecialisten van de deelnemende organisaties.
134	paragraaf 1.2.1, pag. 12	In 2023 dient ook werking van de BIO- en AVG-maatregelen te worden getoetst, welke werkingsperiode heeft hierbij uw voorkeur, een geheel jaar of een andere periode?	De toetsing van de werking (PDCA-cyclus) ziet toe op 1 jaar terug vanaf de auditdatum.
135	paragraaf 1.2.2, pag. 12	Hoe dient de eis ten aanzien van het testen van de werking van beheersingsmaatregelen te worden gezien in het licht van het feit dat veel van de ISO 27001-, ISO 27701 en BIO-normen zich hier slechts in beperkte mate voor lenen (betreft tenslotte een managementsystemen) en met name opzet en bestaan betreffen?	Gegadigde dient de werking van de BIO en AVG (waaronder o.a. de PDCA-cyclus en ISMS) te toetsen. Het gaat hier niet om de operationele werking van de beheersingsmaatregelen.
136	paragraaf 1.2.2, pag. 12	Wat is de scope voor de werking van de controls? Bijvoorbeeld beperkt tot het ISMS en het Privacy Managementsysteem?	Gegadigde dient de werking van de BIO en AVG (waaronder o.a. de PDCA-cyclus en ISMS) te toetsen. Het gaat hier niet om de operationele werking van de beheersingsmaatregelen.
137	paragraaf 1.2.2, pag. 13	In de selectieleidraad is vermeld dat de audits m.b.t. informatieveiligheid zich dienen te beperken tot hetgeen beschreven staat in de BIO, <i>eventueel</i> aangevuld met best practices en adviezen uit de IEC62443. Is het ter discretie aan de service auditor of IEC62443 wordt betrokken in de audit en op welke wijze?	Nee, de relevante aanvullende maatregelen vallen onder de audit.
138	paragraaf 1.2.2, pag. 13	Bedoelt u met 'Voor audits met betrekking tot privacy-normering (AVG) was er tot voor kort geen kader.' dat de waterschappen eerder nog geen normenkader hadden gekozen en recent het CIP-raamwerk hebben genomen? (NOREA heeft tenslotte al tweemaal een versie van haar Privacy Control Framework t.b.v. AVG-audits uitgebracht). In het verlengde daarvan: U geeft aan voor de AVG-audit gebruik te willen maken van CIP Privacy Baseline versie 3.2 en zich nog op ISO 27701 te oriënteren, welk effect heeft dit laatste op de AVG-audits?	Het CIP-raamwerk is het kader. Vooralsnog is ISO27701 niet in beeld.

139	paragraaf 1.2.3, pag. 13	Wat is de precieze rol van het Waterschapshuis in deze audits? Alleen als penvoerder/aanbestedende dienst voor dit audittraject of moeten we diens organisatie/IT-omgeving volgens hetzelfde normenkader toetsen, of alleen met een subset als er sprake is van een rol als serviceorganisatie ten opzichte van de waterschappen?	Het Waterschapshuis treedt voor de aanbestedingsfase op als penvoerder/Aanbestedende dienst. Gedurende de overeenkomst dient ook de BIO en AVG van Het Waterschapshuis te worden getoetst. Daarnaast zal vanuit Het Waterschapshuis het contractmanagement centraal voor alle deelnemende organisaties worden uitgevoerd.
140	paragraaf 1.2.2, pag. 13	Kunnen wij ervan uit gaan dat uitbestedingen door waterschappen aan derde (IT) partijen niet in de scope dienen te worden opgenomen cq. worden afgedekt door hun assurance-rapporten/certificeringen en de monitoring controls bij het uitbestedende waterschap?	De waterschappen moeten voldoen aan de BIO / AVG. Het is daarbij niet relevant of werkzaamheden worden uitbesteed of niet.
141	paragraaf 1.2.3, pag. 13	Is de eis ten aanzien van ervaring, de ervaring met ISO-certificering eventueel vervangbaar door assurance-ervaring met vergelijkbare informatiebeveiligingsstandaarden (e.g. BIO/BIR, NEN7510, SOC2)	Nee, dat is niet akkoord.
142	paragrafen 1.2.3 & 1.2.4, pag. 14	Als alle BIO- en AVG-normen van toepassing zijn betekent dit een uiterst omvangrijke audit: globaal 50 rapporten x 200 normen gedurende de looptijd, kunnen wij minder relevante of essentiële normen buiten de scope laten?	Nee, u kunt geen normen buiten scope laten.
143	Paragraaf 3.4.3	In selectieleidraad artikel 3.4.3 geschiktheidseisen: Technische en beroepsbekwaamheid Kerncompetenties staat bij kwaliteitsborging: Gegadigde verklaart dat haar systeem van kwaliteitsborging, of indien van toepassing het systeem van kwaliteitsborging van de onderaannemer(s) type I die de opdracht gaat(n) uitvoeren voldoet aan de Europese normenreeks NEN/ISO 9001:2015 serie, of een gelijkwaardig kwaliteitsborgingssysteem. NEN/ISO 9001:2015 serie of een gelijkwaardig kwaliteitsborgingssysteem, valt onder dit laatste ook het onafhankelijke kwaliteitsborgingssysteem zoals deze door de NOREA verplicht is gesteld voor uitvoerende auditpartijen?	Aanbestedende dienst stelt als eis bij artikel 3.4.3 geschiktheidseis t.b.v. de kwaliteitsborging de normenreeks NEN/ISO 9001:2015, of een <u>gelijkwaardig kwaliteitsborgingssysteem</u> . Tevens wordt daarbij aangegeven wat als gelijkwaardig kan worden beschouwd. Het is aan gegadigde om de gelijkwaardigheid van het kwaliteitsborgingssysteem welke door NOREA verplicht wordt gesteld aan te tonen. Aanbestedende dienst zal dit vervolgens beoordelen en eventueel om nadere toelichting kunnen vragen.
144	Paragraaf 1.2.1 en 1.2.2	In het CIP privacy baseline V3.2 wordt verwezen naar een speciaal daarop gebaseerd volwassenheidsmodel (zie pag. 3, https://www.cip-overheid.nl/media/1141/20171102-privacy-volwassenheidsmodel-v3_0_9.pdf), wordt door opdrachtgever verwacht dat de uitvoerende auditpartij dit volwassenheidsmodel hanteert voor Privacy of dient het meegeleverde model welke in 2017 (bijlage 1 van de documentatie) is opgesteld te worden gehanteerd?	Gegadigden dienen het door Aanbestedende dienst meegeleverde volwassenheidsmodel (bijlage 1) te hanteren voor Privacy.
145	Gegevensverwerking	Welke gegevensverwerking zit in scope van de opdracht? Zit hierin ook de verwerking van personeelsgegevens van de waterschappen? Wilt u een toelichting geven om welke soorten persoonsgegevens het precies gaat.	Dit kan Aanbestedende dienst op voorhand niet bepalen. De partij welke de opdracht gaat uitvoeren bepaalt het doel en de middelen om zijn opdracht onafhankelijk te kunnen uitvoeren. Zie ook beantwoording vraag 68.